

26. Udlejningssagen mod Laserdisken, del 1

FDV ventede indtil 1992 med at angribe udlejningen af LaserDiscs, og jeg forsvarede mig med to hovedsynspunkter: EF-traktatens konkurrenceregler forbyder virksomheder at opdele det fælles marked, og filminstruktøren er ophavsmanden til et filmværk. Efter seks års kamp lykkedes det at få sagen forelagt for EU-Domstolen.

Salgskassetterne

Jeg syntes ikke, at VHS-kassetten var et velegnet medium til film, men jeg havde også en husleje at betale, og den voksende interesse for at købe videokassetter var en god anledning til at få filmsamlere i tale. Studieturen til London viste, at der var et stort udvalg af film til "salgspris". Da en dansk videoforhandler ville renovere, tilbød han mig et stativ til videokassetter, og jeg tog imod tilbuddet og fyldte det med "salgskassetter", som vi kaldte dem.

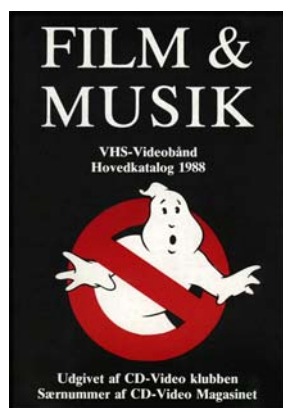
Salget gik over al forventning, og jeg tog flere og flere videokassetter hjem. I 1987 opgav jeg at handle med CD-plader, for det var svært at følge med i begge industrier i det omfang, jeg gerne ville. Jeg holdt mest af film, og det var en stor lettelse, at jeg kunne nøjes med at koncentrere mig om filmindustrien. Jeg kunne snildt bruge min viden om film, selvom de blev udgivet på videokassetter.

Selv en simpel trykt lagerliste gav uventet stor respons, så jeg gik i gang med systematisk at registrere alle de britiske videokassetter. Det var samme arbejde, jeg havde udført med CD-pladerne og videopladerne, og det passede ind i rutinen. Da jeg startede projektet, var der udgivet omkring 1.000 film, som kunne have interesse i Danmark, men da jeg et halvt års tid senere, i december 1987, endelig udgav et katalog, var det blevet på 72 sider og indeholdt over 2.000 film.

Det var en stor begivenhed i Laserdiskens historie. Kataloget skulle ud til mere end 5.000 mennesker, og da prisen for porto en alligevel var ret høj for det tunge katalog, lagde jeg tillige en pose Pinocchio-kugler ned i kuverten. Det gav en del goodwill, jeg blev husket for længe. Hele familien blev inddraget for at hjælpe med at slikke på frimærker og pakke i kuverter.

Snart vidste de danske filmsamlere, at film *købes* i Laserdisken. Der gik flere år, før FDV's medlemmer udgav salgskassetter, så da Metronome Video som det første selskab i 1989 lancerede danske udgivelser, blev jeg inviteret til et radioshow med selskabets salgsschef, Thomas Schultz. Sjovt nok blev jeg spurgt om, hvordan jeg så på, at de trængte ind på "mit" marked.

Jeg bød dem naturligvis velkommen, og kort efter handlede jeg også med Metronomes film. I slutningen af 1991 handlede jeg med alle FDV's selskaber, og jeg havde landets største udvalg af danske salgskassetter.

I mere end 4 år havde jeg udlejet LaserDiscs, uden at FDV eller dens medlemmer havde reageret, og i mellemtiden var Laserdisken vokset støt og roligt. Den lille butik, jeg var startet i, havde spredt sig, og den opslugte nu de omkringliggende butikslokaler. Det var på tide at åbne en butik i København, hvis ikke jeg ville lade konkurrenterne dér overtage markedet. Jeg havde fået folk til at købe film, og jeg havde lanceret konceptet "hjemmebiografen", men jeg kunne ikke regne med, at københavnere ville handle i Aalborg, hvis de kunne handle lokalt.

Danmarks HiFi Klub havde taget LaserDisc ind som signalkilde til surroundlyd, som den gjorde en del ud af, og den var så småt begyndt at sælge film også, så i sensommeren 1991 tog jeg en snak med min bankrådgiver, for jeg skulle låne pengene. Til at begynde med var han forsigtig. Han så potentielle problemer, som jeg havde svært ved at sætte mig ind i.

- Hvad nu, hvis du løber ind i en retssag? advarede han. - Det kan ødelægge selv de bedste planer.

Hvorfor skulle jeg blive involveret i en retssag? Jeg opførte mig eksemplarisk, så det kunne jeg slet ikke forestille mig. Jeg havde fuldstændig glemt, at der lå en potentiel konflikt gemt i min udlejning af LaserDiscs.

Til sidst fik jeg et budget godkendt, og jeg fik lov til at låne pengene. Derefter annoncerede jeg planerne om at åbne en butik i København. Trofaste kunder fandt en ledig butik i to etager tæt på centrum. Her kunne jeg have videokassetter i den ene etage og LaserDiscs i den anden, og der kunne også indrettes showroom til en hjemmebiograf med videoprojektor og surroundlyd. Den butik overtog jeg.

Første tip om de kommende problemer fik jeg af Thomas Schultz, der fortalte, at der var klaget over mig. Den 29. oktober 1991 fik jeg brev fra FDV v/advokat Torben Steffensen. Han skrev, at min distribution af filmværker på compact disc var en krænkelse af FDV's rettigheder, og jeg blev bedt om at betale 150.000 kr. i erstatning. Jeg henviste til ophavsretslovens konsumptionsregler, men tilbød at støtte FDV med et beløb pr. udlejning, hvis det kunne afværge en konflikt.

FDV's anmodning om fagedforbud

FDV svarede ikke på mit tilbud, og jeg regnede faktisk ikke med at høre mere om det, indtil en kunde bestyrtet kom ind i butikken. Han havde hørt, at vi ville holde op med at udleje LaserDiscs! Det afviste jeg roligt, men så, den 24. januar 1992, dukkede en stævningsmand fra Retten i Aalborg op med en tilsigelse om at møde i fagedretten i Nørresundby torsdag den 6. februar 1992 kl. 9.00.

Jeg fik udleveret fagedforbudsrekvisitionen, som jeg ikke blev meget klogere af. En sagsfremstilling skal ifølge retsplejeloven være en objektiv beskrivelse af en sags fakta, men denne oplyste blot, at FDV's medlemmer har enerettighederne til at distribuere hovedparten af de filmværker, der findes på video i Danmark, og det konkluderes uden videre, at min udlejning er ulovlig, og derfor anmodes om et fagedforbud. Det var kryptisk tilføjet, at hvis det drejede sig om film, der var udgivet i EU, måtte de videresælges. Ophavsretsloven var ikke engang nævnt.

Sagsfremstilling

Rekvirenterne har enten som producenter af filmværker eller i kraft af erhvervede enerettigheder ret til at fremstille og distribuere hovedparten af de filmværker, der i dag forefindes på videogram i Danmark.

Distribution af disse videogrammer til detailhandelen forstås i Danmark af medlemmerne af Foreningen af Danske Videogramdistributører, hovedsagelig i form af lejekassetter og licenskassetter, hvor ejendomsretten i begge tilfælde forbliver hos distributøren, og som i begge tilfælde ikke må videresælges, og hvortil man erhverver ret til at udleje i en aftalt periode, hvorefter kassetten skal tilbageleveres eller destrueres.

Herudover foretages distribution i form af salgskassetter, hvorved ejendomsretten til kassetten overgår til erhververen, som alene må videresælge kassetten til private. En sådan kassette må ikke distribueres ved udlejning, bytte, udlån eller anden form for distribution end salg.

FDV's sagsfremstilling i fagedforbudsrequisitionen, 6. januar 1992

Retsplejelovens betingelser for nedlæggelse af forbud

Et forbud er et foreløbigt retsmiddel (side 56 og 92). Ønsker man forbud nedlagt, skal man ikke engang bevise noget. Dengang foregik det i fagedretten, hvor man som rekvirent på et summarisk møde blot skulle sandsynliggøre, at betingelserne i retsplejelovens § 642 var opfyldt. I dag foregår det i civilretten efter § 413, men princippet er det samme. Bagved ligger ganske vist den politiske idé, at man i den efterfølgende justificationssag skal bevise, at man har ret, og kan man ikke det, skal man betale erstatning for den skade, man har påført rekviritus.

Der er sund fornuft bag tankegangen i de tilfælde, hvor krænkelserne er klare, og hvor der er behov for hurtig indgriben for at undgå større skade. F.eks. gav det dengang mening, hvis en videoforretning fremstillede piratkopier og nægtede at holde op. Så kunne et forbud få den ulovlige virksomhed standset her og nu.

Alle betingelserne i retsplejeloven skal være opfyldt. Man skal have en ret, der krænkes, rekviritus skal nægte at opføre sig med sin adfærd frivilligt, og så skal det også være en hastesag.

Betingelserne var ofte opfyldt, da Johan Schlüter jagtede videobutikker, der udlejede piratkopier. Det er sund fornuft at gribe ind øjeblikkeligt, når ulovlig adfærd opdages. Hvis piratkopieringen fik lov at fortsætte, mens retssagerne stod på, kunne det påføre rettighedshaverne store tab, men det var der slet ikke tale om i min sag.

§ 642. Forbud kan nedlægges, såfremt det kan godtgøres eller sandsynliggøres:

- 1) at de handlinger, der søges forbudt, strider mod rekvirentens ret,
- 2) at rekviritus vil foretage de handlinger, som søges forbudt, og
- 3) at formålet vil forspildes, såfremt rekvirenten henvises til at gøre sin ret gældende ved almindelig rettergang.

Retsplejelovens § 642

Retsplejelovens konkrete betingelser

Der fulgte intet med rekvisitionen, som kunne sandsynliggøre, at min udlejning stred mod rekvirentens rettigheder. FDV førte sagen på vegne af medlemmerne Egmont Film A/S, Scanbox Danmark A/S, Esselte Video A/S, Metronome Video A/S, Pathé-Nordisk Film A/S og Irish Video A/S. Rekvisitionen var underskrevet af Torben Steffensen på vegne af Johan Schlüter, og han anførte, at FDV havde erhvervet enerettigheder til at fremstille og distribuere de fleste af de videofilm, der var på markedet i Danmark. Det var sådan set rigtigt nok, men det havde ikke det mindste at gøre med mine LaserDiscs og min udlejning.

Et indgreb i udlejningen af LaserDiscs, der for størstedelens vedkommende var udgivet af Lightning og Pioneer, var også et indgreb i disse selskabers rettigheder. De havde betalt licensafgifter for at kunne udgive disse LaserDiscs, og de blev afskåret fra at tjene investeringen hjem via salg til videoudlejere i Danmark.

Jeg var ikke i tvivl om, at forbudsrekvisitionen var forårsaget af ønsket om at fjerne mig fra udlejningsmarkedet, fordi jeg var konkurrent. Min udlejning var en torn i øjet på FDV, fordi jeg brød foreningens selvbestaltede monopol.

Hvordan så det ud med retsplejelovens tre konkrete betingelser for forbud?

Det kunne i høj grad betvivles, at betingelse nr. 1 var opfyldt. Påstanden var alene støttet på forestillingen om en områdeopdeling, hvorved FDV's medlemmer også råder over *andres* udgivelser, så snart de krydser grænsen til Danmark.

Betingelse nr. 2 var derimod opfyldt. Jeg var ikke indstillet på at holde op med at udleje, bare fordi FDV forlangte det.

Betingelse nr. 3 var også problematisk, for FDV havde haft mere end fire år til at afklare tvisten om min udlejning i en almindelig retssag, og den reelle årsag til, at FDV havde ventet så længe, talte næppe dagens lys.

FDV kunne ikke angribe, da jeg i 1987 begyndte at udleje, for dengang kunne jeg forsvare mig med § 25. Da § 23, stk. 3, blev indført i 1989, var det ikke nok. Jeg kendte ganske vist ikke de indlæg, der fik EU-Domstolen til at tro, at der i Danmark fandtes en særlov om udlejning af film, men dommens præmisser var ikke opfyldt. FDV måtte først etablere en retspraksis, som domstolene derefter ville være utilbøjelige til at ændre, og derfor angreb de mig som den sidste.

Anbringender

Som følge af det ovenfor anførte gøres det herved gældende,

- at de handlinger, som søges forbudt, strider mod rekvirenternes ret,
- at rekviritus vil foretage de handlinger, som søges forbudt, og
- at formålet vil forspildes, såfremt rekvirenterne henvises til at gøre sin ret gældende ved almindelig rettergang.

FDV's anbringender i fogsedforbudsrekvisitionen, 6. januar 1992

Anbringender

Rekvirentens medlemmer har erhvervet enerettigheder til at fremstille og distribuere en del af de filmværker, der i dag forefindes på videogram i Danmark. Imidlertid er det ikke dokumenteret, at disse rettigheder tillige omfatter de LaserDiscs, der omsættes hos rekvisitus.

Disse LaserDiscs er fremstillet af andre producenter, der ligeledes har erhvervet en ret til at fremstille og distribuere videogrammer, blot på LaserDiscs. Ingen af de i sagen omhandlede LaserDiscs er fremstillet af rekvirenten eller dennes medlemmer, ligesom det bestrides, at de i sagen omhandlede LaserDiscs er omfattet af rekvirentens eller dennes medlemmers rettigheder.

Uanset indholdet af rekvirenternes enerettigheder gøres det gældende, at rekvirentens aftale alene er gyldig, såfremt den også er gyldig i henhold til den danske lov om opavsret og EF-traktaten, som Danmark er bundet af.

Laserdiskens anbringender i svarskriftet, 6. februar 1992

FDV's modus operandi

Det har altid været FDV's *modus operandi* at angribe uden varsel - eller i hvert fald med så lidt varsel som muligt - for at tage modparten på sengen og afskære denne fra at tilrettelægge et kvalificeret forsvar, inden forbuddet nedlægges. Det er en åbenlys fordel for rekvirenten at undgå, at rekvisitus drøfter en sag med sin advokat, inden dommeren forholder sig til anmodningen.

Et forbud skulle egentlig være et foreløbigt retsmiddel, men det er svært at få dommerne til at ophæve et forbud igen. Måske opfatter de det som et nederlag for systemet, hvis det viser sig, at kollegaen tog fejl, og der ikke var grundlag for at nedlægge forbud? Efterfølgende dommere holder som regel med rekvirenten.

I dag er det bemærkelsesværdigt at se, hvordan FDV har haft succes med den samme fremgangsmåde i et kvart århundrede. FDV's advokater begrundede aldrig noget. Tilliden til Johan Schlüter var nok til, at dommerne nedlagde forbud. Man skal lede længe efter argumenter og forklaringer i FDV's anbringender til støtte for, at betingelserne i § 642 var opfyldt.

Intet i fogedrekvisitionen sandsynliggjorde, at udlejningen af mine LaserDiscs stred mod FDV's medlemmers rettigheder, og intet var anført, som begrundede, hvorfor FDV ikke havde anlagt en almindelig retssag flere år tidligere. Faktisk er anbringenderne ikke andet end en opremsning af retsplejelovens betingelser. Når jeg næsten 30 år senere læser mine egne anbringender, er de stadig relevante, men det har været umuligt at få domstolene til at forholde sig til dem.

Det betyder ikke, at historien hører til i glemmebogen. Det er vigtigt at forstå, hvordan FDV etablerede en markedskontrol, der førte til et meget højt prisniveau i Danmark, og hvordan domstolene undgik at forholde sig til, at FDV systematisk overtrådte EF-traktaten og krænkede alle de andre rettighedshaveres rettigheder.

Afsløringen af FDV's begrænsede rettigheder

Jeg måtte have fat i Anders Hjulmand igen. Jeg havde ikke set ham i flere år, og til min overraskelse sad han nu i kørestol. Han arbejdede stadig som advokat, men kunne ikke tage med mig i fogedretten. Han introducerede mig for advokat Jørn Rasmussen, som skulle repræsentere mig i fogedretten på hans vegne.

Der var ingen dokumentation vedlagt FDV's rekvisition, men jeg havde en ret god idé om, hvad det handlede om. Jeg satte Jørn Rasmussen ind i problemerne om parallelimport i videbranchen, og jeg gav ham FDV's fogedrekvisition med mine skriftlige bemærkninger. På det grundlag skulle Jørn Rasmussen udarbejde et svarskrift med indsigelser til fogedretten.

FDV havde på dette tidspunkt ikke fremlagt ét eneste bilag. Først den 5. februar - 24 timer før mødet i fogedretten - lå der i min postboks pludselig 154 sider bilag. Jeg lagde alt til side for at se, om der var overraskelser imellem, men det meste var ligegyldigt. Der var en hel del domme over folk, som havde fremstillet piratkopier, og jeg kunne ikke se, at de var relevante i forbindelse med min udlejning. Også retssagen mod Erik Viuff Christiansen var fremlagt. Også EU-Domstolens dom var der. Så faldt mine øjne på et eksempel på medlemmernes licensaftaler, og det kastede jeg mig over. Nu blev det endelig afsløret, hvad FDV's rettigheder i virkeligheden gik ud på.

Det var som ventet en helt almindelig licensaftale, der var klart afgrænset både i tid og indhold, som licenser skal være for at undgå kollision mellem forskellige licenstagere (side 174). Nordisk Film havde erhvervet retten til at udgive (sælge) videokassetter i Danmark, Finland, Norge og Sverige i en aftalt periode. Aftalen definerede utvetydigt "Videocassettes" som kopier af programmet i formatet 1/2" kassetter i PAL tv-systemet med undertekster på dansk, finsk, norsk og svensk.

LICENSE AGREEMENT dated as of this 1st day of November, 1990 by and between RCA/Columbia Pictures International Video having its principal office at 711 Fifth Avenue, New York, NY 10022 ("Licensor") and Pathe-Nordisk AS as having its principal office at Skalkbækgade 1, 1717 Copenhagen V, Denmark ("Licensee").

WHEREAS, pursuant to the terms and conditions hereof Licensor wishes to grant to Licensee, and Licensee wishes to obtain from Licensor, the right to sell a certain "Program" on "Videocassettes" (as such terms are hereinafter defined);

- - -

1.9 "Territory" shall mean Denmark, Finland, Norway and Sweden.

1.10 "Videocassettes" shall mean copies of the Program in all formats of one-half inch (1/2") videocassettes in the PAL television system in the Danish, Finnish, Norwegian and Swedish subtitled language version only.

Mødet i fogedretten

Det blev en kaotisk dag. Jeg havde ikke haft mulighed for at drøfte bilagene med Jørn, så jeg mødte på hans kontor kl. 8 i håbet om at drøfte sagen før retsmødet, men han var endnu ikke færdig med svarskriftet. Han ringede til fogedretten for at få mødet udsat nogle timer, men fogedretten svarede ikke på hans opkald.

I fogedretten mødte vi FDV's advokat Torben Steffensen og FDV's kontrollant Frank V. Halle. Torben Steffensen udleverede 18 sider nye bilag, og Jørn bad om at få sagen udsat til kl. 14, så han og jeg kunne nå at drøfte bilagene, men det ville Torben Steffensen ikke gå med til.

Torben Steffensen gennemgik sagen, dvs. han gennemgik diverse lister med film, jeg angiveligt udlejede i strid med FDV's rettigheder, men han kom slet ikke ind på det, jeg syntes var interessant, nemlig hvorfor FDV mente at have ret til at bestemme over mine LaserDiscs. Da han var færdig, spurgte dommerfuldmægtig Michael Lynge Jensen, om der var mulighed for et forlig.

- Ja, det mener jeg, at der er, sagde Torben Steffensen. - Vi vil gerne stille med en sikkerhedsstillelse på 1.000.000 kr., hvis udlejningen ophører.

Det afviste jeg blankt. Det kunne der overhovedet ikke være tale om.

Så skældte dommeren ud på Jørn. Hvordan kunne han nedlægge en påstand og så afvise et tilbud om et forlig, der gav medhold i påstanden?

Jeg var ét stort spørgsmålstejn. Jeg vidste ikke, hvad der foregik. Jeg havde ikke haft lejlighed til at læse svarskriftet, som var blevet færdigt samme morgen, så jeg vidste ikke, at Jørn havde nedlagt en subsidiær påstand om, at fogedforbud kan nedlægges mod en sikkerhedsstillelse på 1.000.000 kr. Det var jeg aldrig gået med til, hvis han havde vendt det med mig først.

- Har dommeren allerede afgjort sagen? spurgte jeg forvirret.

- Nej, men en dommer vil altid foreslå et forlig. Så slipper han for selv at tage stilling til sagen. Vi kan prøve at få beløbet hævet, foreslog Jørn.

Jeg var dybt rystet. For mig var det ubegribeligt, at han kunne finde på at nedlægge en sådan påstand, og så ville han argumentere for noget så ligegyldigt som beløbets størrelse. Det handlede udelukkende om, at FDV ikke skulle blande sig i min udlejning, og jeg var ikke til salg. Jørn forklarede, at en subsidiær påstand af den type er ganske almindelig, og derfor havde han rutinemæssigt tilføjet den.

Principal påstand

Den begærede fogedforbudsforretning nægtes fremmet.

Subsidiær påstand

Den begærede fogedforbudsforretning fremmes alene mod sikkerhedsstillelse på ikke under kr. 1.000.000,00.

Min redegørelse for lovgivningen

Dommeren var utilfreds, og han fortsatte med at skælde ud på Jørn: - Jørn, du ved godt, at man ikke kan komme her bagefter...

Jeg var fortsat rystet, men jeg var ikke indstillet på at tabe på en procedurefejl uden kamp, og jeg så dommeren i øjnene og sagde bestemt:

- Det er mig, der er anklaget. Det er mig, sagen drejer sig om. Vil du afgøre sagen uden at høre på mig først?

Jeg fik lov til at afgive forklaring. Jeg fortalte, at jeg havde udlejet LaserDiscs i adskillige år, og det havde jeg annonceret med ganske åbenlyst. Selskabernes repræsentanter kendte alle til udlejningen. Der var intet nyt i det, jeg foretog mig, og jeg kunne ikke se nogen grund til, at FDV først reagerede nu.

Torben Steffensen spurgte, hvorfor jeg mente, jeg havde ret til at udleje. Havde jeg fået særlig tilladelse til at udleje? Jeg syntes, han vendte tingene på hovedet, men det var en god lejlighed til at redegøre for ophavsretsloven. Jeg fortalte om § 1 og § 2, og jeg læste op om konsumptionsprincippet i *Dansk Privatret*, som jeg havde taget med. Dommeren gav mig ret lang snor, da jeg var kommet i gang. Jeg havde taget nogle ting med for at illustrere konsumptionsprincippet, en dukke af et medlem af Bjørnebanden og en dekoreret børneske fra Børnenes Trafikklub. Det lykkedes mig at inddrage Torben Steffensen i min lille illustration.

Torben Steffensen anerkendte, at skeen og dukken er ophavsretsbeskyttet. Han anerkendte også, at skeen og dukken hverken er litterære eller musikalske værker, så jeg fortsatte:

- Mon BR Legetøj har en skriftlig tilladelse fra Walt Disney Productions til at sælge denne dukke? Mon de har gjort noget ulovligt ved at sælge dukken til mig? For ifølge § 2 må den ikke sælges uden ophavsmandens tilladelse. Må min niece låne min ske? For ifølge § 2 kræver udlån ophavsmandens tilladelse. Jeg spurgte Frank V. Halle, om han havde tilladelse til at gå med den mærkevarertrøje, han havde på. Torben Steffensen vidste ikke, hvor jeg ville hen, før jeg smed trumfen:

- Redningen kommer i form af § 25. Den tillader fri spredning af eksemplarer af udgivne værker, og det fremgår af § 1, at filmværker er omfattet. Mine film kan derfor spredes videre i henhold til ophavsretsloven ligesom de andre nævnte ting.

Så reagerede Torben Steffensen endelig:

- Det drejer sig hverken om Bjørnebanden-dukke eller skeer. Det er sagen ivedkommende. Det drejer sig om udlejning af videogrammer og ikke andet.

Torben Steffensen havde ikke selv nævnt ophavsretsloven i rekvisitionen, men han kom pludselig i tanker om § 23, stk. 3, og han påpegede, at paragraffen klart specificerer, at udlejning af film kræver ophavsmandens samtykke.

- I rekvisitionen skrev du, at jeg kun må videresælge de film, der er købt i EU? Det fremgår af § 23, stk. 3, at alle udgivne film må spredes videre, sagde jeg.

Han smilede og svarede: - Ja, jeg kunne lige så godt prøve.

- Nå, er det sådan, I gør i København, replicerede Jørn Rasmussen vredt.

Jeg gennemgik lovgivningens rangorden. Det er ofte sådan, at en lov starter med en generel bestemmelse, som suppleres med en række undtagelser. Paragrafferne i ophavsretsloven er næsten alle sammen undtagelser og særbestemmelser.

Som udgangspunkt har ophavsmanden fuldstændig eneret til alting (§ 2). Det giver ingen mening, så dengang tillod § 25 spredning af udgivne eksemplarer, men netop i forbindelse med udlejning af filmværker var der en særregel, der fordrede ophavsmandens samtykke (§ 23, stk. 3). Rangordenen havde stigende styrke:

Ophavsretslovens § 2 sikrede som udgangspunkt fuldstændig eneret til alting.

Ophavsretslovens § 25 tillod viderespredning af udgivne eksemplarer.

Ophavsretslovens § 23, stk. 3, fordrede samtykke til udlejning af netop film.

Torben Steffensen bad mig dokumentere et samtykke, og jeg fremviste tilladelsen i Lightnings kataloger. Jeg havde også taget nogle af Warner Brothers' LaserDiscs med. Af omslaget fremgik, at pladen ikke måtte sælges eller udlejes uden for EU uden en licens fra Warner Home Video, men da Danmark er *inden* for EU, kunne han ikke påstå, at Warner havde noget imod udlejning i Danmark.

Hvis man i overensstemmelse med traditionel dansk ophavsretstradition anser filminstruktørerne for at være ophavsmænd, må man gå ud fra, at de havde tilladt udlejning af deres værker, for ellers var FDV's udlejning også ulovlig!

FDV blev oprettet for at standse videopiraterne, og det var berettiget at påstå, at videopiraterne krænkede eneretten til eksemplar fremstilling, når de kopierede de videokassetter, som FDV havde udgivet. Det ville jeg ikke bestride.

Men hvordan kunne FDV på baggrund af deres begrænsede rettigheder påstå, at de kunne kræve *andre* licenstagere udgivelser fjernet fra udlejningsmarkedet i Danmark? Det havde Torben Steffensen en helt utrolig forklaring på.

Torben Steffensens fortolkning af medlemmernes kontrakter

““Videocassettes” skal fortolkes bredt. Det bør oversættes til “videogrammer” og omfatter også LaserDiscs. Når der står “one-half inch (1/2”) videocassettes” (som var tidens dominerende videokassetter), er det udtryk for præcision af, at licensen *også* omfatter videokassetter. Licensen omfatter *endvidere* LaserDiscs og *også* på NTSC tv-systemet, selvom der står, at licensen *kun* omfatter PAL tv-systemet. Det præciserer blot, at PAL tv-systemet *også* er omfattet. Angående undertekster betyder det, at hvis FDV vil udgive film med tekster, så skal det være på et af de nævnte sprog, men rettighederne omfatter *også* utekstede eksemplarer.”

Jeg kan stadig ikke læse aftalerne på anden måde, end at FDV's medlemmer havde købt rettigheder til at udgive danske videokassetter af de pågældende film, og at rettighederne var begrænsede for ikke at krænke de øvrige licenstagere.

Ifølge Torben Steffensen skulle distribution forstås som “salg og udlejning”. Da udlejning er en slags distribution, havde medlemmerne eneret på al udlejning i Danmark. Det afgørende var territoriet. Lightnings samtykke betød ikke noget, fordi det ikke var dokumenteret, at Lightnings rettigheder gjaldt i Danmark!

Leveringsnægtelsen, forbuddet og tillægsaftalen

Der blev ikke truffet afgørelse på retsmødet. Michael Lynge Jensen ville have tid til at overveje sagen. Lørdag fik jeg mulighed for at gennemgå de mange bilag, og da så jeg første gang EU-Domstolens retsmøderapport (side 141).

Allerede mandag måtte jeg tage mig af et nyt problem. Vi havde endnu ikke fået de film, vi havde bestilt hos Nordisk Film flere uger tidligere. *Robin Hood: Prince of Thieves* (Robin Hood - Den fredløse, 1991) med Kevin Costner var en stor nyhed. Kunderne fortalte, at den var dukket op i de andre butikker. Niels Ole ringede til Nordisk Film og fik at vide, at der var en stopkode for leveringer til Laserdisken. Skyldte jeg penge? Næppe. Jeg betalte med betalingsservice!

Jeg ringede til Nordisk Film, og Bo Valentin forklarede, at FDV's medlemmer havde holdt møde den 31. januar. På mødet var det på opfordring fra foreningens advokat besluttet at nægte at levere til Laserdisken "indtil videre". Det var medlemmerne bundet af, så han beklagede, at han ikke kunne levere min ordre.

Var det ikke overilet? Der var ikke nedlagt forbud endnu, og selvfølgelig ville jeg overholde et nedlagt fagedforbud. Om eftermiddagen holdt jeg møde med Jørn Rasmussen og Anders Hjulmand om EU-Domstolens retsmøderapport, og jeg tog også leveringsnægtelsen op, og Jørn sendte en formel protest. Torben Steffensen bekræftede, at da det var konstateret, at jeg uberettiget udlejede LaserDiscs, som medlemmerne havde rettighederne til, var forhandleraftalen ophævet. Og derfor var jeg ikke berettiget til at "distribuerer videogrammer", som han udtrykte det.

- Har du underskrevet en forhandlerkontrakt? spurgte Jørn Rasmussen.
- Næh, det har jeg ikke. Jeg begyndte bare at handle med FDV's medlemmer.

Leveringsnægtelsen ramte hårdt. Jeg havde kort forinden brugt 250.000 kr. på det hidtil største katalog med videobånd. De danske udgivelser udgjorde efterhånden en betydelig del af Laserdiskens omsætning, og jeg havde budgetteret med dette salg i den nye butik i København. FDV's økonomiske pression kunne mærkes.

Det meddeles herved, at Deres klients forhandlerkontrakt med foreningen med øjeblikkelig virkning er ophævet, eftersom det er konstateret, at Deres klient uberettiget foretager udlejning af laserdiscs, hvortil rettighederne indehaves af medlemmerne af Foreningen af Danske Videogramdistributører. Deres klient ønsker ikke frivilligt at stoppe denne udlejning.

Som følge heraf er hvert medlem af foreningen berettiget til at stoppe enhver levering til Deres klient, ligesom allerede leverede videogrammer kan tilbagekaldes af den pågældende distributør, hvorfra videogrammerne er erhvervet. Deres klient er ikke berettiget til at distribuere videogrammer, hvortil rettighederne til de herpå værende filmværker indehaves af medlemmerne af foreningen, eftersom forhandlerkontrakten nu er ophævet.

Torben Steffensen til Jørn Rasmussen, 17. februar 1992

Michael Lyng Jensen tænkte sig om længe, før han greb livlinen i form af “min” subsidiære påstand, som jeg fik medhold i den 28. februar. Den 3. marts stillede FDV garantien, og så blev der nedlagt forbud mod min udlejning af LaserDiscs.

Det meddeles herved, at Foreningen af Danske Videogramdistributører den 2. marts 1992 over for fogedretten har stillet den i fogedretskendelse af 28. februar 1992 krævede sikkerhed stor 1 mio. kr. Fogedforbuddet i henhold til kendelsen er herefter trådt i kraft.

Det foreslås, som drøftet i forbindelse med proceduren den 6. februar 1992, at Laserdisken i fremtiden forespørger rekvirentens advokat, om rekvirenten mener at have rettigheder til filmværker, inden disse købes hos Laserdiskens leverandører med henblik på udlejning.

Fogedretten til Johan Schlüter, 3. marts 1992

Jeg bebrejder ikke Michael Lyng Jensen løsningen. Jeg kunne have fundet på at gøre det samme i hans situation. Jeg fik formelt medhold, og i kendelsen gengav han det spinkle aftalemæssige grundlag, nemlig licensaftalen mellem Columbia og Nordisk Film. Den praktiske håndtering af forbuddet var også fair, idet det var en del af aftalen, at jeg hos FDV kunne få oplyst, hvad der var forbudt. Der var ikke tale om et totalt forbud mod udlejning af LaserDiscs, men “kun” dem, FDV påstod at have rettighederne til.

Trods Torben Steffensens fortolkning af aftalerne valgte Metronome at indgå en ny aftale med Warner, hvor de rettede den ret åbenlyse fejl, det var at forbyde udlejning af LaserDiscs baseret på en licens, der var begrænset til videokassetter. De lavede en tillægsaftale om præcis de titler, der stod på listen til fogedretten. Jeg læser aftalen som en indrømmelse af, at de slet ikke havde LaserDisc-rettigheder overhovedet, da forbuddet blev nedlagt, for så var den nye aftale ikke nødvendig! Den nye aftale bekræfter endvidere, at rettighederne er begrænsede. Det er f.eks. præciseret, at 1/2” (half-inch) videokassetter heller ikke omfatter 8mm formatet.

The following terms are hereby agreed and shall take effect from March 10, 1992:

Subparagraph 1(f) of the Agreement is hereby deleted in its entirety and replaced by the following:

“(f) “Video Cassette Devices”: “Video Cassette Devices” shall mean (i) 1/2” (half-inch) video cassette tapes in either VHS, BETA or V2000 format, and (ii) video discs limited to those pictures listed on the enclosed Schedule A only. It is understood and agreed that Video Cassette Devices do not include 8mm video cassettes, video discs (other than those put forth in Schedule A), or any other form of audio-visual device whatsoever whether now known or hereafter invented.”

Tillægsaftale mellem Warner Home Video og Metronome Video, 10. marts 1992

Kæremålets behandling i landsretten

Jørn Rasmussen kærede forbuddet til Vestre Landsret, og det var første mulighed for at fortælle om Johan Schlüters numre ved EU-Domstolen. De tre dommere var Eskild Jensen, Lilholt og Søren Pedersen, og de besluttede at tillægge kæremålet opsættende virkning, og de besluttede tillige at behandle sagen mundtligt.

Landsretten besluttede at tillægge kæremålet opsættende virkning, jf. retsplejelovens § 587 sammenholdt med § 395.

Landsretten besluttede i medfør af retsplejelovens § 586, stk. 6, at kæremålet skal behandles mundtligt.

Landsrettens kendelse om kæremålets opsættende virkning, 10. april 1992

Jeg var ikke helt tryk ved, at Jørn Rasmussen skulle føre sagen for mig. Det var Anders Hjulmand, jeg oprindeligt havde valgt som advokat, og det var med ham, jeg havde drøftet ophavsretsloven og angrebene på Erik Viuff Christiansen. Jørn var uden erfaring i ophavsret og endda så ny i faget, at han ikke havde møderet for landsretten endnu. Han ville lige nå at få det inden den mundtlige forhandling. Jeg overvejede at møde for mig selv og søgte rådgivning hos en bekendt, der også var advokat. Han frarådede kraftigt, at jeg mødte for mig selv.

- Landsrettens dommere *hader* selvmødere, sagde han med eftertryk. - De kan være stride og arrogante nok i forvejen, men intet irriterer dem mere end folk, der møder for sig selv. Uanset, hvor meget du er inde i en sag, må du aldrig, aldrig, aldrig møde for dig selv i landsretten.

Så jeg terpede ophavsret, EU-ret og Johan Schlüters svindelnumre med Jørn. Det var planen at afsløre for landsretten, hvordan Johan Schlüter havde løjet sig til FDV's monopol på udlejning i retssagen mod Erik. Da jeg var bedst funderet i ophavsretsloven, var det planen, at jeg i min partsforklaring skulle redegøre for mine undersøgelser af konsumptionsprincippet og ophavsretslovens § 25, mens Jørn skulle redegøre for manipulationerne vedrørende EU-Domstolens dom.

Lilholt var retsformand, så han førte ordet på vegne af landsrettens dommere. Da jeg var appellat, skulle min advokat forelægge sagen og gennemgå bilagene. Johan Schlüter skulle ifølge planen afsløres via EU-Domstolens retsmøderapport, men den plan skød Lilholt ned, inden sagen overhovedet kom i gang.

- Vi vil ikke høre parternes indlæg. Det er kun relevant, hvad EF-Domstolen mener, sagde Lilholt og forbød Jørn at læse op fra retsmøderapporten, og Jørn var så nervøs og fuld af respekt for landsretten, at han adlød uden kamp.

Jørn gennemgik også FDV's bilag. Der var en håndfuld licensaftaler, men ikke dem, vi havde set i byretten. Det så ud til, at FDV havde udvalgt de aftaler, hvor der var tilknyttet en "Video Disc Rights Addendum" eller bagefter var tilføjet én, sådan som Metronome havde gjort. Aftalerne så ikke ud til at have noget at gøre

med mit udlejningsprogram. Flere af dem vedrørte film, som ikke engang fandtes på LaserDisc. Jeg ville fokusere mere på lovgivningen end på aftalerne, der alle var begrænset til udgivelser med danske undertekster, og igen forklarede Torben Steffensen, at det ikke skulle ses som en begrænsning, men en mulighed.

Planen var, at jeg redegjorde for ophavsretsloven og konsumptionsprincippet, men den plan blev også skudt i sænk. Jeg fortalte om mine undersøgelser forud for udlejningen, og jeg skulle til at redegøre for, hvorfor jeg mente, at filmværker var omfattet af konsumptionsprincippet i § 25, da jeg blev standset af Lilholt:

- Tak, vi kender loven. Den behøver du ikke belære os om.

Det så jeg intet, der tydede på, men det var herefter op til Jørn at redegøre for loven i sin procedure, og det mislykkedes. Han kæmpede bravt og understregede ihærdigt, at den lov, EU-Domstolen havde taget stilling til, var aldeles hypotetisk. Men det var ikke relevant! En lignende udlejningsret var siden indført, og det var *fortolkningen*, der var relevant! Det var min plan, at Jørn skulle have redegjort for *præmisserne* i EU-Domstolens dom, fordi de ikke var overholdt.

Jeg kunne ikke hjælpe ham. Hvis jeg sagde det mindste pip, blev jeg bedt om at holde mund. På et stykke papir skrev jeg: "Præmisserne" og skubbede det hen til ham. Han forstod det ikke. Jeg skrev en gang til: "Husk præmisserne" og satte to streger under, men jeg opnåede kun at forvirre ham yderligere.

Jeg fik ikke et ord indført. På et tidspunkt spurgte Lilholt, om der havde været udlejningsbiblioteker i Danmark. Det vidste Jørn ikke, så jeg svarede uvilkårligt, hvilket straks fik Lilholt til at irrettesætte mig: - Det er ikke dig, der blev spurgt!

Stemningen var trykket på vej hjem. Det var frustrerende at få mundkurv på, og det lykkedes ikke for Jørn at få budskabet frem. Jeg overvejede, om det alligevel ikke var bedre, at jeg repræsenterede mig selv, men jeg ville gerne bevare juridisk rådgivning af en art. Det var som om, at Jørn læste mine tanker, for han foreslog selv, at jeg fremover førte ordet, og så kunne han evt. være med som bisidder.

Kendelsen afspejler fiaskoen. Kæremålet skulle handle om EU-retten, og så skulle Johan Schlüter afsløres med de nye oplysninger, men EU-retten er slet ikke nævnt i landsrettens kendelse. Der står helt ufatteligt, at vi gentog proceduren fra byretten! De få - og utvivlsomt omhyggeligt udvalgte - kontrakter med LaserDiscs med danske undertekster er nævnt, og dét fik dommerne sagen til at handle om.

Kærende har ikke bestridt, at de af indkærede fremlagte kontrakter også omfatter laserdiscs, men har bestridt, at indkæredes rettigheder omfatter laserdiscs på originalsproget uden undertekster.

Parterne har i det væsentlige gentaget deres procedure for fogedretten. Af de grunde, der er anført i fogedrettens kendelse, tiltrædes det, at det er sandsynliggjort, at kærendes udlejning af laserdiscs strider mod indkæredes ret.

LASERDISKEN
Prinsensgade 38
9000 Aalborg
Denmark

RE: BAD INFLUENCE and DOUBLE IMPACT

Gentlemen:

It has been brought to my attention that Laserdisken is distributing copies of the above-referenced pictures on laser disk in Denmark. Vision International, as agent on behalf of Epic Productions, Inc. and Stone Group Pictures, has the exclusive right to license BAD INFLUENCE and DOUBLE IMPACT in all formats on a world-wide basis and no such licence has been granted to Laserdisken. Your distribution of these pictures in Denmark is an infringement on the rights of Vision International, Epic Productions, Inc., Stone Group Pictures and our authorized licensee in Denmark, Scanbox Danmark A/S.

We hereby demand that you immediately (1) cease and desist from any licensing, distributing or exploitation of these pictures, (2) destroy any and all masters, inventory or other material relating to the pictures in your possession or under your control and (3) send us a full written statement detailing your claim to the laser disk rights of these pictures in Denmark together with an accounting statement for all sums derived by you, your company or its subsidiary, affiliates, agents or assignees as a result of such exploitation of the laser disk rights within ten days of receipt of this letter.

Vision International via fax til Laserdisken, 21. oktober 1992

Presset fra udlandet

Efterfølgende fik jeg besynderlige breve fra flere amerikanske filmselskaber. De havde øjensynligt fået at vide, at jeg drev et piratforetagende med ulovlig fremstilling og distribution af deres film. De påpegede, at jeg ikke havde fået licens til at udnytte deres film. Jeg skulle straks holde op samt destruere masters, inventar og andet udstyr, jeg havde brugt til denne ulovlige virksomhed.

Jeg drøftede forsøget på at sætte mig i miskredit med min omgangskreds og fik forklaringen af Bent Rasmussen fra Esselte Video/CIC Video. Han fortalte, at Johan Schlüter jævnligt blev misforstået i international sammenhæng, fordi han gav ordene et andet indhold. Det var en del af hans retorik at kalde det "ulovlig distribution", når videoforhandlerne udlejede videofilm uden FDV's autorisation, og han havde tilsyneladende søgt støtte til retssagen mod mig ved at omtale min udlejning som "ulovlig distribution". I udlandet blev begrebet automatisk opfattet som fremstilling af piratkopier.

Bent Rasmussen havde tidligere sagt, at Esselte Video ikke gjorde erstatningskrav gældende, og de gjorde heller ikke indsigelse mod udlejning jf. fogedrettens praktiske løsning. Faktisk ønskede Esselte Video slet ikke at være med i retssagen. Den 2. november 1992 fik Esselte Video formelt lov til at træde ud af sagen igen.

FDV's fremlagte kontrakter i byretten

I fogedretten var der kun lidt eller ingen tid til forberedelse, men i justifikations-sagen var det modsat. Der gik uendelig lang tid, før sagen endelig kom for retten. Justifikationssagen efter forbuddet blev berammet til den 16. februar 1993. Det gav mig god tid til at gennemgå de sølle 20 kontrakter, som FDV havde fremlagt som dokumentation for et erstatningskrav på 100.000 kr.

Torben Steffensen forberedte sagen for FDV, og det var virkelig sjusket gjort. Fem af de 20 film i kontrakterne var slet ikke med i udlejningsprogrammet. Han havde bare taget tilfældige film fra kataloget uden hensyn til, om de blev udlejet eller ej. Flere film fra listen over "Coming Attractions" udkom i øvrigt aldrig.

Det fremgik af to af kontrakterne, at licenserne var udløbet. Alle kontrakter var tidsbestemte, og to af dem var altså slet ikke gældende mere.

I en af kontrakterne var det specificeret, at rettighederne skulle reguleres af "Laws of England", som næppe gav grundlag for at forbyde netop min udlejning.

I otte af kontrakterne var det tydeligt specificeret, at licensen vedrører danske eller nordiske versioner med undertekster eller med eftersynkronisering.

I to af kontrakterne var PAL tv-systemet specificeret, mens de konkrete plader, som jeg havde udbudt til udlejning, var på NTSC tv-systemet.

Kun to af kontrakterne gav FDV en licens til at udgive film på LaserDisc, uden at underteksterne var specificeret, men det udelukkede selvfølgelig ikke i sig selv, at Lightning eller andre også havde en gyldig licens til at udgive LaserDiscs.

Alle 20 kontrakter indeholdt en territorial begrænsning. Også tillægsaftalen fra den 10. marts 1992 mellem Warner Brothers og Metronome var fremlagt.

Medlemmernes erstatningsopgørelser

I stævningen var erstatningskravet begrundet i, at jeg havde foretaget uberettiget udlejning af 433 film. Det tal var summen af de tal, selskaberne hver for sig havde opført på deres respektive lister, og de lister gennemgik jeg omhyggeligt.

Metronome Video var værst til at manipulere. Ud af 181 titler var mere end 50 titler talt med mere end én gang. Nogle titler var talt med 4-5 gange, og hele 45 af titlerne vedrørte film, der ikke havde været med i mit udlejningsprogram.

Nordisk Film havde 218 titler på deres liste. Her var der 25 film, der ikke var med i mit udlejningsprogram. Otte af filmene var talt med flere gange.

Irish Video havde fremlagt en liste med titler, hvor der ikke var én eneste film, der havde været med i mit udlejningsprogram!

En halv snes titler gik igen på mere end ét medlems opgørelse. De kunne altså ikke engang indbyrdes blive enige om, hvad de havde såkaldte enerettigheder til.

Jeg glædede mig til at gennemgå alt dette i retten. Selvsikkert sagde jeg til mine medarbejdere, at det ikke ville handle om, at jeg vandt sagen, men om hvor meget FDV blev til grin. Jeg håbede, at FDV ville tabe så klart, at det var pinligt at anke. Jeg så frem til at få denne chikanesag overstået, men sådan kom det ikke til at gå.

Tirsdag den 16. februar 1993: Domsforhandlingen

Retspræsident Arildsen havde taget sagen selv, og Anders Hjulmand fortalte mig, at han var kendt for at være flink ved selvmødere. Ved en tragisk bilulykke havde Jørn mistet livet, og Anders Hjulmand og jeg havde talt om, at den bedste løsning var, at jeg repræsenterede mig selv og benyttede Anders Hjulmand til rådgivning. Han instruerede mig i fremgangsmåden under en domsforhandling, og da jeg på det tidspunkt havde været til flere retsmøder med Jørn og selv havde gennemført injurieresagen i byretten, var det en løsning, jeg var ganske tryk ved.

Igen fyldte jeg retssalen med medarbejdere, familie og venner. Jeg forstod ikke Mogens Christensens dom samme morgen, men det måtte jeg tage mig af senere. Jeg satte mig til rette på min plads og gjorde mig klar til at gennemhulle FDV's fremlagte kontrakter. Det skulle vise sig, at jeg aldrig ville få lejlighed til det.

Torben Steffensens elegante vildledning

I dag kan jeg se, at jeg undervurderede FDV's evne til at manipulere, ligesom jeg undervurderede styrken af dommernes fordomme.

Tiden op til domsforhandlingen gik med en besynderlig korrespondance, hvor Torben Steffensen konsekvent foregav, at jeg påstod at have erhvervet rettigheder til fremstilling og distribution af LaserDiscs, og han blev ved med at opfordre mig til at dokumentere dette. Derudover opfordrede han mig til at præcisere mine indsigelser i forhold til FDV's rettigheder. Det var det rene nonsens.

For mig var det ligegyldigt, hvad FDV havde ret til at udgive. Det handlede om EU-ret og andre licenstageres ret til at få adgang til det danske marked, og det skrev jeg igen og igen i et forsøg på at holde sagen på sporet. Jeg skrev de mange breve til Torben Steffensen, og det var en amatøragtig fejl af mig. Brevvekslingen burde have været stilet til retten med kopi til modparten. Så havde retten kunnet følge forløbet og om nødvendigt tage stilling, men jeg havde skrevet til Torben Steffensen, så da han fem dage før domsforhandlingen skrev til byretten, at det ikke var lykkedes at få mig til at præcisere mine indsigelser, fik han både afledt opmærksomheden fra lovgivningen og tegnet et billede af mig som en kværlant, der stædigt anfægtede FDV's velkendte rettigheder.

Først under domsforhandlingen gik det op for mig, hvad han var ude på, og at det var lykkedes. Jeg havde ikke forestillet mig, at nogen seriøst ville opfatte en ret til "fremstilling og distribution" som andet end en ret til at udgive værket.

Da det ikke er lykkedes at få sagsøgte til at præcisere sine indsigelser i relation til de danske videogramdistributører og udenlandske rettighedshaveres enerettigheder til fremstilling og distribution af filmværker på laserdisc i Danmark, har jeg udarbejdet vedlagte titeloversigt og oversigt over bestemmelser vedrørende undertekster.

FDV's advokat Torben Steffensen til Retten i Aalborg, 11. februar 1993

Diskussionerne med retspræsidenten

Det startede normalt. Retspræsidenten kom ind. Vi rejste os. Han bad os sætte os igen. En sekretær kiggede ind, og Arildsen vinkede hende ud igen. Parterne blev identificeret, og Arildsen spurgte, om vidnet var til stede i retten. Jeg forklarede, at jeg havde sagt til Jakob Stegelmann, at han ikke behøvede at møde før til middag. Torben Steffensen protesterede. Han mente ikke, at Jakob Stegelmann kunne sige noget relevant i forbindelse med sagen.

- Jakob Stegelmann drev forretning med film, før § 23, stk. 3, blev indført. Han skal fortælle retten, hvordan forholdene var på det tidspunkt, forklarede jeg.

- De har vidst besked om dette vidne i noget tid. Er det ikke lidt sent at gøre indsigelse nu? spurgte Arildsen retorisk og tillod Jakob at afgive forklaring.

Jeg var tilfreds med Arildsen så langt, og jeg regnede med, at Torben Steffensen ville fremstille sagen, men i stedet begyndte Arildsen at fortælle mig, hvor vigtig sagen var for mig: - Er det ikke bedre, du er repræsenteret af en advokat?

- Jeg er enig med Dem i, at sagen er vigtig. Jeg har drøftet sagen løbende med Anders Hjulmand, og vi er enige om, at jeg er den bedste til at svare for mig.

Det var Arildsen tydeligvis ikke tilfreds med.

- Det er en kompliceret sag. Det kunne være godt at få den skåret lidt til. Kan du ikke præcisere, hvad det er, du bestrider, sagde Arildsen til mig.

- Jeg forstår ikke helt. Jeg er sagsøgt. Jeg bestrider ikke noget. Sagsøgerne bestrider min ret til at udleje LaserDiscs. Er det ikke sagsøgerne, der skal bevise, at de har ret til at blande sig i min udlejning?

- Sagsøgerne har jo eneretten til distribution i Danmark, forklarede Arildsen.

Jeg var helt stum et øjeblik. Retssagen var dårligt nok begyndt, og Arildsen havde allerede afgjort den. Jeg spurgte ham direkte:

- Har De allerede afgjort sagen? Jeg troede, det var det, vi skulle finde ud af.

Nu var det Arildsens tur til at blive stum, så jeg fortsatte med at forklare:

- Jeg har orienteret Sammenslutningen af Danske Filminstruktører, og jeg har drøftet sagen med deres advokat, som repræsenterer Sydney Pollack i retssagen mod Danmarks Radio, og de har ikke det mindste imod min udlejning.

- Kan vi ikke være enige om, at vi kan holde filminstruktørerne ude af denne sag, sagde Arildsen uforstående.

- Nej, det kan vi absolut ikke blive enige om. Det er påstået i denne sag, at jeg krænker deres rettigheder ved at overtræde ophavsretslovens § 23, stk. 3.

- Du har jo ikke fået tilladelse af enerettighedshaverne til udlejning, svarede Arildsen en anelse irriteret, men jeg var også irriteret. Jeg var irriteret over, at han havde afgjort sagen til fordel for FDV, inden den overhovedet var gået i gang, så jeg fortsatte.

- Hvad det har med sagen at gøre? Ifølge § 23, stk. 3, kan en filminstruktør forbyde udlejning af sit filmværk. Andre begrænsninger er der ikke i loven.

Arildsen så uforstående ud, så jeg forklarede tålmodigt:

- § 23, stk. 3, giver ophavsmanden ret til at forbyde udlejning. Kan vi ikke være enige om, at ophavsmanden til et værk er den person, som har skabt værket?

Da Arildsen ikke sagde noget, fortsatte jeg:

- Og kan vi ikke være enige om, at en filminstruktør regnes for at være den person, som har skabt en film og dermed er ophavsmand til den?

Arildsen tænkte lidt over det og sagde så:

- Der er flere om at lave en film. Der er f.eks. også ham, der laver musikken, og så er der skuespillerne.

- Ja, det er rigtigt. Dem anerkender jeg også som ophavsmænd.

Skuespillerne er ikke ophavsmænd, men udøvende kunstnere, men det var ikke tidspunktet at starte en debat om det, så jeg fortsatte: - Men vi kan vel være enige om, at sagsøgerne hverken repræsenterer komponisterne eller skuespillerne?

- De har jo overdraget deres ophavsret, sagde Arildsen bestemt.

Vorherre bevares! Hvordan kunne Arildsen konkludere det, før sagen var startet? Jeg troede, at retssagen skulle afklare, hvilke rettigheder FDV havde, men det havde Arildsen allerede en urokkelig holdning til. Jeg brød mig ikke om, at han brugte udtrykket "overdraget deres ophavsret". Det havde jeg drøftet med Jakob Stegelmann, og det var beskrevet i ophavsretsloven (side 425).

- Jeg mener ikke, at man kan sige, at man overdrager sin ophavsret. I henhold til ophavsretsloven kan man overdrage en *udnyttelsesret*, f.eks. retten til at fremstille eksemplarer af værket. Den ret bliver ofte overdraget til filmens producent, men det ændrer ikke på, hvem der har skabt værket.

Arildsen så skeptisk ud, så jeg fortsatte:

- Hvordan kan Sydney Pollack så stævne Danmarks Radio i forbindelse med krænkelse af ophavsmandens rettigheder? Danmarks Radio har jo købt retten til at vise filmen af filmens producent?

Det kunne Arildsen ikke svare på, og han så hjælpeløst på Torben Steffensen, og så gættede han forsigtigt:

- Han har vel overdraget sit samtykke til producenten?

Udtrykket "overdraget sit samtykke" irriterede mig også, så jeg fortsatte:

- Jeg kan ikke se, hvordan man kan overdrage et samtykke. Man kan *give* et samtykke, eller man kan lade være. Det bekræftes af EF-direktivet, at retten til at forbyde udlejning separat tilkommer ophavsmanden, den udøvende kunstner og endelig producenten. Det er præciseret, at filmens ledende instruktør anses som ophavsmand eller en af ophavsmændene.

Det troede Arildsen ikke på, men låne/leje-direktivet var lige vedtaget, og jeg havde fremlagt det som bilag, så det var let at slå op og kontrollere. Da han havde fundet bilaget, læste jeg op fra artikel 2 (side 186):

- "Eneretten til at tillade eller forbyde udlejning og udlån tilkommer" og så nævnes som den første rettighedshaver "ophavsmanden". I stk. 2 står der: "I dette

direktiv anses den ledende instruktør af et filmværk eller audiovisuelt værk som “ophavsmand” eller som en af “ophavsmændene”.

Arildsen opdagede, at også producenten er nævnt i artikel 2, og han sagde:

- Du læser ikke det hele. Du har kun læst den første type rettighedshaver, som er ophavsmanden. Der er flere rettighedshavere. Se nr. 4: “Producenten af den første optagelse af en film for så vidt angår den originale film eller kopier heraf.”

- Præcis, producenten er en anden type rettighedshaver end ophavsmanden. Sagsøgerne er licenshavere, som har fået overdraget en udnyttelsesret fra producenten. Det har jeg anerkendt igen og igen, men det er ikke det samme, som at ophavsmanden har forbudt udlejning. I så fald er sagsøgernes udlejning af videokassetter også forbudt!

Det ville Arildsen ikke diskutere. Han prøvede at afslutte diskussionen med en bemærkning om, at direktivet slet ikke var gennemført endnu og først ville blive det i 1994, men jeg syntes, det var en god pointe, så jeg fortsatte:

- Netop. Bestemmelsen om at tillægge en ret til producenten om at forbyde udlejning er endnu ikke implementeret i den danske lovgivning. Her er en sådan ret indtil videre kun tildelt ophavsmanden.

Torben Steffensen sad bare og smilede. Jeg forstod det ikke. Der måtte være sket noget. Da Johan Schlüter forlod byretten efter injuriesagen en måned tidligere, lignede han en tordensky, men her til morgen var jeg dømt på alle fem citater fra *Sådan tjener man 1 milliard kr.* Hvorfor skal jeg diskutere ophavsret og EU-ret med en dommer, som slet ikke har sat sig ind i noget? Hvorfor skal retssagen ikke i gang? tænkte jeg.

Arildsen ville drøfte kontrakterne. Han spurgte mig, om jeg ville anerkende, at alle de fremlagte kontrakter indeholdt en bestemmelse, der giver sagsøgerne eneret til fremstilling og distribution af LaserDiscs, og nej, det ville jeg ikke!

- Jeg forstår ikke, hvorfor jeg skal tage stilling til det nu. Jeg har seks gange på opfordring fra Torben Steffensen svaret, at jeg ikke anfægter hans klienters ret til at fremstille filmværker - på videobånd eller LaserDisc. Det har intet at gøre med mine LaserDiscs, som andre licenshavere allerede har fremstillet.

Jeg henviste til EU-reglerne og Kommissionens formulering i Imerco-sagen (side 57). Jeg havde fremlagt sagen fra EU-Domstolens domssamling og læste op af Kommissionens indlæg: “Da Fællesskabet udgør et økonomisk enhedsområde, er en territorial begrænsning af ophavsmandens samtykke ikke mulig inden for Fællesskabet, ligesom den heller ikke er mulig inden for en medlemsstat.”

Arildsens næste bemærkning gjorde mig også helt stum:

- Den afgørelse blev jo tilsidesat senere.

Han demonstrerede dermed kendskab til sagen mod Erik Viuff Christiansen, men han havde fået den opfattelse, at EU-Domstolen havde underkendt EF-traktatens forbud mod at opdele det indre marked. Hvor havde han det fra? Det var en af de klassiske Johan Schlüter-løgne, så havde Johan Schlüter allerede haft fat i ham?

Jeg forklarede, at de to sager, Imerco-sagen og Warner-sagen, ikke var i modstrid. Det kunne man se af præmisserne, men Arildsen ville ikke diskutere EU-ret. Han ville have mig til at tage stilling til indholdet af kontrakterne. Det var jeg utilfreds med. Det måtte være Torben Steffensens opgave at dokumentere, hvad han ville dokumentere med sine bilag. Jeg svarede:

- Jeg har netop sagt, at jeg ikke har taget stilling til det spørgsmål. Vi har ikke engang dokumenteret bilag endnu. Flere af kontrakterne vedrører film, jeg aldrig har udlejet, og alene af den grund har jeg ikke nærlæst alle kontrakterne.

Så sagde Torben Steffensen endelig noget:

- Bilagene er fremlagt. Det forudsættes, at du er bekendt med dem.

Det forstod jeg ikke. Det var ikke, hvad Anders Hjulmand havde lært mig, og det var ikke sådan, det var foregået i landsretten. Der skulle man læse op, hvad man ville have lagt til grund. Det var en højst besynderlig domsforhandling!

- Jeg er ikke Superman. Jeg har ikke røntgenblik. Jeg kan ikke gennemskue bilagene på ét sekund og tage stilling til det spørgsmål, svarede jeg afmægtigt.

Arildsen insisterede på et svar, og jeg rodede i mine papirer for at se, om jeg havde lavet en sådan oversigt. Torben Steffensen indskød:

- Jeg kan forsikre, at alle de bilag, der er fremlagt, indeholder en bestemmelse om LaserDiscs.

- Så må du have undladt at medtage de bilag, der var fremlagt i fogedretten. Kontrakterne i fogedretten omfattede i hvert fald ikke LaserDiscs, sagde jeg og henviste til aftalen mellem Columbia og Nordisk Film.

- Vi påberåber os ikke enerettighederne i henhold til den kontrakt.

- Den var medtaget i fogedretten og var en del af grundlaget for fogedrettens afgørelse. Aftalen omfatter 218 af de 433 titler, som du har krævet erstatning for. Det er en væsentlig del. Vil det sige, at jeg kan udleje de film nu?

- Nej, det kan du ikke, men vi påberåber os ikke længere den kontrakt.

- Drejer sagen sig ikke om de 433 titler, som I kræver erstatning for?

- Nej, sagen drejer sig om 151 titler, der er vedlagt dokumentation for, sagde han og henviste bl.a. til bilag nr. 45, der var tillægsaftalen mellem Warner Home Video og Metronome, der blev indgået *efter* fogedforbuddets nedlæggelse. Den omfattede "Schedule A", der var en liste med 108 filmtitler.

- Jeg troede, at justifikationssagen skulle fastslå, om forbuddet var lovligt nedlagt, sagde jeg forundret. - Jeg vil hellere se den oprindelige kontrakt.

- Hvor er den oprindelige kontrakt? spurgte Arildsen.

- Den er ikke fremlagt, men vi har enerettighederne, sagde Torben Steffensen.

- I har forbudt mig at udleje *Batman Returns*. Den er ikke på "Schedule A". Må jeg så udleje den? spurgte jeg og forklarede Arildsen, at fogedretten havde foreslået, at jeg sendte lister til FDV med de film, jeg gerne ville udleje. Jeg havde fået forbud i næsten alle tilfælde og også mod udlejning af Warner-filmen *Batman Returns*. Den var ikke med på "Schedule A", selvom det fremgik af tillægsaftalen, at de erhvervede LaserDisc-rettigheder kun vedrørte titlerne på "Schedule A".

Det ville Arildsen ikke tage stilling til. Han ville have mig til at gå med til, at de kontrakter, der var tilbage i sagen, omfattede LaserDiscs på en eller anden måde. Jeg resignerede. Det var oplagt, at Torben Steffensen havde sorteret de kontrakter fra, hvor det var specificeret, at licensen var begrænset til videokassetter. Der var kun tillægsaftalen og 20 kontrakter tilbage, og de omfattede vel LaserDiscs.

Jeg var enig med Arildsen i, at det ville være rart at få sagen skåret til, og jeg havde på forhånd foreslået syv punkter, vi måske kunne blive enige om:

1. De i sagen omhandlede LaserDiscs er ikke fremstillet af Laserdisken.
2. De i sagen omhandlede LaserDiscs er lovligt fremstillet og udgivet.
3. De i sagen omhandlede LaserDiscs kan lovligt udlejes i England.
4. Sagsøger anfægter ikke Laserdiskens ret til at sælge LaserDiscs.
5. Filmværkerne udlejes på videobånd af andre videoforretninger i Danmark.
6. Sagsøgers ret til eksemplar fremstilling anfægtes ikke af sagsøgte.
7. Sagsøger har ikke fremstillet nogle af de i sagen omhandlede LaserDiscs.

Jeg ville have en ende på insinuationerne om, at jeg lavede piratkopier. Jeg ville også have sikret mit salg af film, for det var trods alt vigtigst. Jeg var også træt af, at sagen blev fremstillet, som om jeg anfægtede FDV's rettigheder, så den tog jeg også med. Jeg ville også have på plads, at pladerne måtte udlejes i England, og at de samme film blev udlejet i Danmark. Det skulle være klart, at der var tale om, at FDV ville holde konkurrerende udgivelser ude af udlejningsmarkedet.

Torben Steffensen protesterede imod nr. 3. Jeg viste en plade frem og spurgte, om han ville bestride, at den kunne lejes ud i England. - Det er fordi, der er givet samtykke til udlejning i England, sagde han. Han ville gerne have tilføjet "med rettighedshaverens samtykke".

Arildsen skrev ned, og jeg åndede lettet op. Uanset, hvad Arildsen fandt på, havde jeg et grundlag at gå til Kommissionen med. De syv punkter var nok til at dokumentere, at præmisserne for EU-Domstolens dom ikke var overholdt.

Jeg insisterede på at gennemgå mine bilag, selvom det var tydeligt, at Arildsen ikke havde noget begreb om, hvad de betød. Jeg turde ikke lade som om, at de var gennemgået, sådan som vi havde gjort i injuriersagen.

Det meste handlede om EU-ret: konkurrencereglerne, udlejningsdirektivet og EU-Domstolens afgørelser. Der var også bilag om videobranchen. Arildsen kunne ikke lade være med at sukke dybt, men han lod mig gennemgå det hele.

Jeg havde fremlagt erklæringer fra filminstruktører, der erklærede deres støtte til LaserDisc-systemet. Jeg havde bl.a. fremlagt en erklæring fra James Cameron og skulle til at læse den op, da Torben Steffensen spurgte:

- Hvem er James Cameron?

Der udbrød latter på tilskuerpladserne, for James Cameron var allerede i 1993 en af de mest berømte filminstruktører med *The Terminator* (1984), *Aliens* (1986) og *Terminator 2* (1991). At tænke sig, at Torben Steffensen ikke kendte ham, men han tilføjede kvikt: - Det kunne jo være, dommeren ikke ved, hvem han er!

Jeg havde fremlagt Lightnings kataloger for at understrege, at rettighedshaveren, der havde udgivet pladerne, tillod udlejning. Det imponerede ikke Arildsen.

- Deres rettigheder gælder kun i England. Sagsøgerne har jo enerettighederne i Danmark, fastslog han uden videre. Det var håbløst. Arildsen havde på forhånd besluttet, at FDV havde alle rettigheder i Danmark, så alene af den årsag var det udelukket, at Lightnings samtykke var noget værd. Jeg gjorde igen opmærksom på EU-retten, men uden held.

- Vi tager ikke stilling til EF-retten nu, sagde Arildsen.

Jeg havde igen taget LaserDiscs med i retten, bl.a. dem, der var udgivet af Warner Home Video i Storbritannien, og som havde følgende tekst på omslaget: "This videodisc is sold/ hired under the condition that it is not to be sold, hired, exported, resupplied or distributed by way of trade outside the EEC without a proper licence from Warner Home Video."

Warning: The copyright proprietor has licenced the film (including its soundtrack) comprised in this videodisc for home use only. All other rights are reserved. The definition of home use excludes the use of this videodisc at locations such as clubs, coaches, hospitals, hotels, oil rigs, prisons and schools. This videodisc is sold/hired on the condition that it is not to be sold, hired, exported, re-supplied or distributed by way of trade outside the EEC without a proper licence from Warner Home Video Inc.

Jeg gav en af pladerne til Arildsen og spurgte samtidig Torben Steffensen:

- Vi kan vel blive enige om, at Danmark er medlem af EF?

- Det har ingen retlig betydning, hvad der står på pladerne, sagde Arildsen, men jeg fortsatte alligevel:

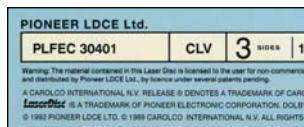
- Jeg er med på, at man ikke kan lave en aftale, der rækker ud over loven, men det fremgår af pladerne selv, at Warner anerkender EF som et enhedsområde, og at Warner ikke har noget imod udlejning, der finder sted inden for EF.

Jeg havde også plader med, der var udgivet af Lightning. Jeg forklarede, at det var et af Englands største distributionsselskaber. Udover at distribuere film, som blev udgivet af filmselskaberne, udgav Lightning også selv LaserDiscs. Jeg viste en plade til Arildsen. På bagsiden står der "Lightning Distribution" med store bogstaver. Jeg havde også plader med, som Pioneer havde udgivet til støtte for deres fremstød for LaserDisc-systemet i Europa.

Arildsen var uinteressert. Han gentog afvisende:

- Disse rettigheder gælder kun i England. De kan jo ikke gælde i Danmark, når vi har konstateret, at sagsøgerne har eneretten til distribution her!

Det var til at blive sindssyg af. I pausen tog vi på restaurant, men jeg var så ophidset, at jeg ikke kunne finde ro. Jeg travede rastløst frem og tilbage, og først da servitricen spurgte, om vi skulle have noget eller ej, fik jeg taget mig sammen til at sætte mig.

Fra to pladers bagside

Jakob Stegelmann dukkede op, og jeg satte ham ind i situationen. Det var bedst, at han forberedte sig på modstand, for de var to mod én.

- Dommeren vil ikke engang anerkende, at en filminstruktør er ophavsmand til en film. Kan du ikke prøve at forklare ham, at en "distributionsret" i denne branche betyder, at man har ret til at fremstille eksemplarer.

- Det giver da sig selv. Man kan jo ikke distribuere en film uden at fremstille eksemplarer af den, sagde Jakob uforstående.

Men det var sagens kerne. FDV havde erhvervet en eneret til "fremstilling og distribution" af en række filmværker på en bestemt måde, og det opfattede vi i branchen som en udgivelse på denne bestemte måde. Jeg anfægtede ikke FDV's ret til at udgive film, men det var lykkedes for Torben Steffensen at dele begrebet "fremstilling og distribution" op, og da udlejning er en form for distribution, blev det til, at FDV's medlemmer havde eneret på al udlejning i Danmark!

Det troede Arildsen på, og ved at foregive, at jeg anfægtede FDV's rettigheder, var det lykkedes Torben Steffensen at fremstille mig som en enlig tumpe, der ikke ville indordne sig efter branchens regler. Det var lykkedes ham at få Arildsen til at se på sagen, som om jeg anfægtede FDV's rettigheder - og ikke omvendt.

Advokatpålægget

Efter pausen fortalte Jakob Stegelmann igen om André Poulsens forgæves forsøg på at forhindre hans parallelimport, og han forsøgte at fortælle om licensaftaler, men det så ikke ud til, at Arildsen forstod ret meget af det. Da Jakob var færdig, var det tydeligt, at Arildsen gjorde sig klar til at sige noget vigtigt.

- Der er stillet en række spørgsmål, som har relation til EF, begyndte han. Spørgsmål har været forelagt for EF-Domstolen til præjudiciel afgørelse...

- Ikke spørgsmål om konkurrencereglerne i artikel 85 og 86, indvendte jeg uvilkårligt, men det slog ham ikke ud af kurs, og han blev heller ikke irriteret.

- Det er muligt - og jeg siger ikke, at jeg har afgjort det endnu - men det er muligt, at sagen bør forelægges for EF-Domstolen til præjudiciel afgørelse igen. Det kan man forlange i landsretten, men det kan også ske efter anmodning fra byretten. Jeg vil ikke udelukke, at EF-Domstolen skal høres igen.

Den udvikling overraskede mig. Alt tydede på, at sagen var afgjort på forhånd, men måske havde jeg alligevel plantet en lille gnist af tvivl i hovedet på ham?

Henvendt mod mig fortsatte Arildsen i en alfaderlig tone:

- Men du har ingen retserfaring, og dette er en retssag, hvor der er bestemte juridiske spilleregler, der skal følges. Vi stopper for i dag, og så fortsætter vi, når du har fundet en advokat. Det kan være Anders Hjulmand. Det kan også være Pioneers advokat. Jeg må bare insistere på, at du får en advokat til at føre ordet. Hvis sagen skal forelægges for EF-Domstolen, skal den også præsenteres på en bestemt måde, og det kan en advokat gøre. Vi kan ikke sende hvem som helst til EF-Domstolen.

Jeg lovede at overveje at tage en advokat, og dér sluttede domsforhandlingen.

Sagsøgte erkendte, at de af sagsøgeren påberåbte kontrakter efter deres indhold også giver eneret til udlejning af laserdiscs. Sagsøgte erkender endvidere, at i hvert fald en del af kontrakterne ifølge deres indhold giver eneret på udlejning på originalsproget uden angivelse af undertekster.

Retsbogen for Retten i Aalborg, 16. februar 1993

Byrettens retsbog

Min spinkle tillid til Arildsen forsvandt som dug for solen, da jeg læste udskriften af retsbogen vedrørende domsforhandlingen. De syv ting, jeg havde foreslået, vi kunne blive enige om, var medtaget, og det var jeg tilfreds med, men derefter fulgte en konstatering af, at jeg “erkendte”, at FDV ifølge de påberåbte kontrakter har “eneret til udlejning af laserdiscs”, og at “en del af kontrakterne” også giver eneret til udlejning på originalsproget. De formuleringer provokerede mig.

“Erkendte” bruger man, når en indbrudstyv bliver konfronteret med, at hans fingeraftryk er fundet på gerningsstedet. Så nytter det ikke fortsat at benægte, at man var der. Men jeg var ikke gået med til, at FDV havde “eneret til udlejning”! Det var slet ikke det, vi drøftede. Jeg var gået med til, at de få kontrakter, der var fremlagt for byretten, indeholdt en bestemmelse om LaserDiscs, men vi blev ikke enige om, hvad det indebar. Jeg kunne kun gå med til, at FDV i de få tilfælde også måtte udgive filmene på LaserDisc. Kun i to af de 20 kontrakter var undertekster ikke specificeret. FDV kunne i princippet udgive to LaserDiscs uden undertekster. Det har ikke på noget tidspunkt interesseret mig, hvad FDV har ret til at udgive, men nu var de to kontrakter blevet til “en del”. Jeg så i ånden, hvordan de ligesom H. C. Andersens lille fjer, der blev til fem høns, ville blive til “alle kontrakterne”, og sådan endte det også syv år senere.

Jeg tog mine notater og skrev et omhyggeligt referat af forløbet med en stort set ordret gengivelse af samtalerne. Jeg gav et eksemplar til Anders Hjulmand, så han kunne sætte sig ind i, hvordan den besynderlige dag var gået, og jeg gav også et eksemplar til Arildsen, for jeg fandt, at retsbogen var mangelfuld. Det fremgik f.eks. ikke engang, at Jakob Stegelmann havde afgivet forklaring.

Jeg havde lovet Arildsen at overveje at tage en advokat. Jeg havde ikke sagt, at jeg accepterede et advokatpålæg. Da jeg gav ham referatet af dagens begivenheder, sagde jeg samtidig til ham, at jeg havde overvejet at tage en advokat, men sagen var så vigtig, at jeg ikke ville overlade den til nogen anden. Det var klart for mig, at jeg var den eneste, der var opmærksom på FDV’s manipulationer og i øvrigt kendte til både EU-retten og videobranchen. Jeg sagde det ikke til ham, men jeg frygtede, at han var ude på at få en advokat på sagen, så han kunne overbevise denne advokat om, at det var bedst for mig, at jeg indordnede mig efter branchens praksis. Jeg stolede ikke på Arildsen og ville ikke køres ud på et sidespor.

Retten foreslog, at spørgsmålet om forståelse af dansk lovgivning og om de danske lovreglers forhold til EF-reglerne blev gjort til genstand for særskilt procedure og afgørelse, således at erstatningsspørgsmålet udskydes til senere påkendelse. Parterne kunne acceptere dette.

Retsbogen for Retten i Aalborg, 16. februar 1993

Advokat Anders Hjulmand

Anders Hjulmand var ikke lige så negativ over for Arildsen. Han hæftede sig ved, at det fremgik af retsbogen, at EF-reglerne skulle behandles særskilt. Han læste mit referat af forløbet og forklarede, at det måtte være ubehageligt at blive sat på plads hele tiden, sådan som Arildsen var blevet af mig. Han mente, at Arildsen blot foretrak at tale med en person, som talte til ham på en måde, han forstod.

Jeg havde ikke meget til overs for Arildsen på det tidspunkt, selvom også min mor sagde til mig, at han ikke havde virket ubehagelig. Hun kunne godt se, at det var som om, at han på sin egen misforståede måde faktisk prøvede at hjælpe mig.

Ud over Anders Hjulmand var Erik Nyborg den eneste advokat, jeg havde tillid til. Han førte sagen for Sydney Pollack, og han havde lært mig vigtige ting, f.eks. betydningen af "bekræftende genmæle". Han kastede blot et blik på Østre Landsrets dom, før han sagde: "Ingen dommer vil lægge vægt på denne dom, for Erik gav jo selv op," men han ville desværre ikke føre min sag.

Jeg mødtes med Pioneers direktør og Pioneers advokat, men det førte heller ikke til noget. Advokaten var af samme støbning som Johan Schlüter, som hun kaldte "en kær kollega". Det var udelukket, at jeg ville lade hende få indflydelse på sagen. Torben Steffensen pressede på, og Arildsen indkaldte til forberedende retsmøde, hvor jeg blev pålagt at møde med en advokat. Ellers ville han dømme mig som udeblevet. Da trådte Anders Hjulmand til.

- Jeg vil ikke lade dig i stikken, sagde han og fik det arrangeret med Arildsen, så vi kunne holde de forberedende retsmøder på advokatkontoret.

Det var ikke så tosset at have Anders Hjulmand som advokat. Han havde selv fået en sag forelagt for EU-Domstolen, og det gav ham en ekstra kompetence, som Arildsen havde respekt for. Når Anders Hjulmand forklarede EU-ret til Arildsen, lyttede han på en anden måde, end når han talte med mig. Torben Steffensen måtte indrømme, at konkurrencereglerne ikke blev prøvet i sagen mod Erik, så Anders Hjulmand mente ikke, at det ville vare længe, før vi fik en ny forelæggelse. Det tvivlede jeg på. FDV havde ingen interessere i at få sagen for EU-Domstolen.

Anders Hjulmand forsøgte at forklare Arildsen, at sagsøgerne ikke var ophavsmænd. Det forstod Arildsen på en måde, men han havde det svært ved tanken om, at FDV i årevis havde ført sig frem som ophavsmænd med urette. Han var derfor overbevist om, at ophavsmændene måtte have overdraget deres rettigheder.

Aalborg Stiftstidende, 17. juni 1993

Kommissionen igen

Det var afgørende at få sagen ud af byretten. De to domsforhandlinger med Mogens Christensen og Arildsen var en regulær magtdemonstration af Johan Schlüter, der viste, at han havde fuldstændig styr på de danske dommere. Min eneste chance var at få sagen for EU-Domstolen.

Jeg var ærgerlig over, at det var blevet "min" kamp. FDV's monopol med de høje priser og det ringe udvalg til følge burde have samfundsmæssig interesse, men det interesserede ingen.

Jeg havde klaget til Kommissionen i håb om, at det ville sikre mig fred (side 140). Det havde jeg gjort, så snart det var klart, at FDV blot ville beholde det lukrative danske udlejningsmarked for sig selv. På det tidspunkt var jeg endnu ikke klar over, at FDV og regeringen havde opfundet en særlov i § 23 for at vildlede EU-Domstolen, men jeg vidste, at forbuddet var nedlagt efter § 2, og at § 25 ikke var blevet undersøgt. Jeg havde særligt påpeget, at de forhold var overset, og jeg havde sendt dokumentation med. Det var let for Kommissionen at kontrollere, men den svarede aldrig. Det var på tide at klage en gang til.

Hans Kristian Pedersen, Laserdisken, Prinsensgade i Aalborg, går til EF-Kommissionen.

Klager til EF-toppen

Kritik af dansk videomarked

Af Søren Østergaard

Hans Kristian Pedersen, der ejer videoforretningen Laserdisken i Aalborg, er nu gået til EF-Kommissionen. Han vil have hjælp i sin kamp mod den danske videobranchen og Foreningen af Danske Videogramdistributører (FDV). Han anklager foreningen for at bremse Laserdiskens muligheder for at udleje videofilm, der er importeret fra England.

Stiftstidende har tidligere fortalt om den 32-årige Hans Kristian Pedersens solokamp mod videobranchen. I Aalborg Byret fik foreningen af distributører med et fagedforbud bremset Laserdiskens udlejning af LaserDiscs, et særligt videosystem af høj kvalitet.

Distributørerne mener, at de har eneret til distribution af film til udlejning.

FDV ønsker at forbyde udlejning, og det ser jeg som en klar overtrædelse af fællesskabsbestemmelserne og et simpelt forsøg på at undgå konkurrence fra udenlandske videoudgivelses, siger Hans Kristian Pedersen.

Mit klagepunkt mod FDV er deres brug af ophavsretslovens § 2 til at holde de øvrige medlemslandes videoudgiveres produkter fra det danske marked for dermed reelt (om ikke formelt) at opnå et monopol i Danmark. FDV har indtaget den holdning, "at § 25 ikke har noget med filmværker at gøre", og "at alle tænkelige elementer" blev belyst i sagen mellem Warner Bros/Metronome og Erik Viuff Christiansen.

Heri er jeg ganske uenig, og dette er mit klagepunkt. Jeg vil tillade mig at påpege, at sagsfremstillingen i omtalte sag ikke var fuldstændig. Dette vil jeg fremhæve i to væsentlige punkter, som ikke på noget tidspunkt blev belyst.

§ 2 skelner ikke mellem salg, udlån og udleje. Det fremgik af sagsfremstillingen og sagsbehandlingen, at der var tale om en særlig eneret til udlejning.

og

§ 2 skelner ikke mellem videogrammer og andre handelsvarer. Det fremgik af sagsfremstillingen, at der var tale om en særlig lovgivning for videogrammer.

Laserdiskens kommentarer til Kommissionen, 16. februar 1990

Filminstruktørernes støtte til Laserdisken

Det kom helt bag på Arildsen, at ophavsmændene blev inddraget. Tilsyneladende havde han ikke forberedt sig til domsforhandlingen, for han havde ikke ét eneste godt svar på mine spørgsmål. Det kan meget vel tænkes, at jeg er den eneste, der har forsvaret mig mod § 23, stk. 3, med det argument, at FDV ikke var berettiget til at føre sig frem som ophavsmænd, men det er irrelevant. Det bør ikke komme mig til skade, at de andre videoudlejere har været dårligt rådgivet.

Det erindres, at FDV's monopol ikke skyldtes nogen lov. Det blev blot skabt af FDV i 1981. Ikke ét folketingsmedlem var med til at bestemme, at FDV skulle kontrollere al udlejning i Danmark. Meget kan siges om § 23, stk. 3, men det står helt fast, at det var ophavsmandens samtykke, som Folketinget stemte om i 1989. Kulturministeriet og Johan Schlüter afviste, at § 23, stk. 3, vedrørte udlejning, så de kunne umuligt påstå, at udlejningsmonopolet var baseret på § 23, stk. 3.

Hvad direktivet angår, efterlader hverken direktivet selv eller Kommissionens begrundelse for det den mindste tvivl: Kommissionen tænkte på kunstnerne!

Erik Nyborg mente slet ikke, at det kunne diskuteres, og SADF støttede gerne det synspunkt i retssagen. SADF bad om at træde ind i sagen som bi-intervenient.

**Vedr. Anmodning om indtræden som bi-intervenient i sag BS nr. 9200949-3
Foreningen af Danske Videogramdistributører mod Laserdisken.**

Sammenslutningen af Danske Filminstruktører (SADF) anmoder hermed om ret til at indtræde i sag BS nr. 9200949-3 som bi-intervenient til støtte for Laserdisken.

SADF varetager interesserne i Danmark for danske og udenlandske ophavsmænd til filmværker. Det er SADF's opfattelse, at det følger direkte af ophavsretslovens § 23, stk. 3, at instruktørens - ikke producentens - samtykke kræves til spredning af filmværker gennem udlån eller udlejning. Det er SADF's opfattelse, at særbestemmelsen i § 23, stk. 3, i overensstemmelse med EF-direktiv 92/100/EØF har til formål at give de skabende kunstnere bedre vilkår.

Det følger direkte af ophavsretsloven, at et værks ophavsmand er den person, der har skabt værket. Det er almindeligt accepteret og specificeret i direktivets artikel 2, at filminstruktøren er ophavsmanden til et filmværk.

SADF er af den opfattelse, at filminstruktørerne ikke generelt har givet samtykke til udlån og udlejning til filmproducenter eller disses organisationer. I mange kontrakter overdrages retten til at udnytte filmværket til filmproducenten. Denne ret til udnyttelse indebærer hverken ret til at ændre værket eller ret til på filminstruktørens vegne at forbyde udlejning af de udgaver, som filminstruktøren i øvrigt står inde for. Producent eller distributør må i så fald i hvert enkelt tilfælde kunne dokumentere en fuldmagt til på instruktørens vegne at administrere hans samtykke.

I modsat fald vil særbestemmelsen i § 23, stk. 3, miste sit indhold.

Johan Schlüters manipulation

Johan Schlüters reaktion var et brev til SADF's formand Franz Ernst og til Anders Hjulmand, idet sidstnævnte var blevet bemyndiget til også at repræsentere SADF i retssagen. Det var interessant at studere forsøget på at manipulere de to.

I brevet roser han først sig selv og FDV for indsatsen mod piratkopiering, og det er sådan set fair nok, men så vender han sagen på hovedet og lader som om, at SADF vil forhindre FDV i at distribuere film igennem videogramdistribution, hvilket der ikke var tale om. Han spørger ret frækt, om anmodningen skal forstås sådan, at SADF mener, at FDV's kamp for "lovlige forhold" igennem årene er sket uden mandat hertil. Han blander to meget forskellige ting sammen.

Filminstruktørerne har i almindelighed overdraget retten til at udnytte filmene ved biografdistribution og videoudgivelse til producenterne, som via licensaftaler med f.eks. FDV's medlemmer har videreoverdraget udnyttelsesrettighederne, som det er specificeret i aftalerne. Ingen har anfægtet dette, og det er tilført retsbogen. Men når en videopirat kopierede FDV's udgivelser, var det klart, at FDV's licens (eller eneret, som de gerne kaldte det) til at fremstille eksemplarer var krænket. FDV's medlemmer var i deres gode ret til at gribe ind over for piratkopiering.

Noget helt andet er, at lovgiver dels i ophavsretslovens § 23, stk. 3, og dels i EU's låne/leje-direktiv havde tildelt ophavsmanden en særlig ret til at kontrollere udlejning. I hvert fald i låne/leje-direktivet var det tænkt som en ret til at forbyde udlejning, hvis man ønskede et salgsmarked. Normalt har filminstruktørerne intet imod, at deres film udlejes, tværtimod. De har aldrig anvendt retten til at forbyde udlejning, skønt direktivet mødte modstand på grund af industriens frygt for, at de måske kunne finde på at gøre det. Her var situationen den modsatte, idet FDV på vegne af ophavsmændene havde forbudt udlejning af lovlige LaserDiscs, som de fleste filminstruktører foretrak frem for FDV's videokassetter.

De havde grund til at opponere, fordi de foretrak udlejning af LaserDiscs, men bestemt også for at forsvare deres status som ophavsmænd til film. Det er typisk Johan Schlüter-manipulation at foregive, at to vidt forskellige ting er det samme.

Et interessant afsnit i Johan Schlüters brev er hans henvisning til det amerikanske copyright-system, som giver producenten alle rettigheder. I retssagen mod Erik Viuff Christiansen var det Johan Schlüters udtrykkelige holdning, at lovgivningen i England var uden betydning: "Det ligger helt fast, at det ophavsretlige regelsæt, der skal anvendes for et givet værk, er regelsættet i det land, hvor værket gøres tilgængeligt for almenheden," skrev han til Østre Landsret (side 103).

Hans egen argumentation ramte ham som en boomerang. Producenterne havde aldrig spurgt filminstruktørerne, om filmene måtte udlejes, for det var der ingen grund til. Det gav ingen mening at spørge om det, for det fulgte af lovgivningen, at udgivne film måtte udlejes. De havde heller ikke spurgt filminstruktørerne, om de på deres vegne måtte forbyde udlejning, for hvorfor skulle de dog finde på det? Videoudlejningen var dengang filmproducenternes største indtægtskilde.

SADF's ønske om at indtræde som bi-intervenient er således dårligt funderet, dels fordi man har misforstået baggrunden for den nuværende formulering af ophavsretslovens § 23, stk. 3, dels fordi SADF ikke har nogen retlig interesse i den konkrete sag, som vedrører amerikanske filmværker, hvor instruktøren ikke har selvstændige beføjelser til at råde over filmværket, idet alle beføjelser efter det amerikanske copyright-system tilhører producenten.

Videogramdistributørforeningen ser med stor alvor på, at SADF på et misforstået grundlag søger at modvirke videogramdistributørforeningens forsøg på at opretholde lovlige tilstande på videogrammarkedet.

Johan Schlüter til SADF, 16. december 1993

Lad mig opsummere, hvorfor § 23, stk. 3, blev indført: Kulturministeriet og Johan Schlüter kæmpede for at undgå at få forbuddet mod udlejning af importerede film ophævet i sagen mod Erik Viuff Christiansen. Derfor fortalte de EU-Domstolen, at der var en særlig ret om udlejning af film i § 23. Det passede ikke. For at undgå at blive afsløret senere narrede de i 1989 Folketinget til at vedtage en sådan lov. Det er imidlertid "droit d'auteur"-modellen, Danmark officielt bekender sig til, så for ikke at vække opsigt blev den særlige udlejningsret givet til ophavsmanden, og det tog Kommissionen bogstaveligt, da den udarbejdede fælles EU-regler.

SADF forsøgte at vende formuleringen i EU-Domstolens dom til egen fordel: Når der er en særlig ret, skal den respekteres, for ellers mister den sit indhold, fastslog EU-Domstolen i præmis 18 (side 118), og det burde også gælde deres ret.

Retspræsidentens manipulation

Anders Hjulmand bad gentagne gange om, at FDV fremviste bare ét eksempel på, at en filminstruktør har overdraget sin udlejningsret til producenten. Burde FDV som sagsøger ikke i det mindste dokumentere deres påstand med et eksempel?

Nej, sagde Arildsen. Han mente, at man måtte gå ud fra, at producenterne har styr på deres rettigheder. Han så bort fra SADF's anmodning, og så ophøjede han sig til lovgiver og "antog" uden videre, at producenterne og deres aftalepartnere ved lov eller ved aftale kunne påberåbe sig udlejningsretten i § 23, stk. 3!

Filmproducenterne antages ved lov eller i henhold til aftale med andre ophavsfolk til filmværkerne at have alle ophavsretlige beføjelser til de omhandlede filmværker. Der er intet anført i sagen, der afkræfter denne formodning. Filmproducenterne eller aftalepartnere, som de måtte have overdraget rettighederne til, kan herefter påberåbe sig den danske ophavsretslovs § 23, stk. 3, hvorefter filmværker ikke uden ophavsmandens samtykke må spredes til almenheden gennem udlån eller udlejning.

Retten i Aalborgs kendelse, 2. januar 1995

Kampen om en forelæggelse for EU-Domstolen

Arildsen var utilfreds med, at jeg havde klaget til Kommissionen. Det burde jeg have talt med ham om først, sagde han til mig, men jeg stolede ikke på ham, efter at han havde givet mig mundkurv på via advokatpålægget, og jeg var ikke i tvivl om, at der skulle en ekstraordinær indsats til for at få sagen for EU-Domstolen.

Per Rasmussen, der havde sat mig i forbindelse med Kim Behnke, introducerede mig for en anden af sine venner, Kristian Thulesen Dahl, der studerede på AUC. Han kom af og til forbi, og vi debatterede EU, hvor han var skeptikeren, mens jeg var overbevist om, at EU ville redde mig ud af FDV's kløer.

Der var ingen tvivl om, hvad han ville. Han ville i Folketinget. Han ville have magt. Han ville være med, hvor beslutningerne blev truffet. Det slog mig, at han brugte ordet "magt" og ikke det mildere ord "indflydelse", men han foretrak at sige tingene ligeud. "Jeg synes slet ikke, man skal gå ind i politik, hvis man ikke har et ønske om at være med til at bestemme," sagde han.

EU's låne/leje-direktiv skulle ifølge kulturminister Jytte Hilden gennemføres via lovforslag L 197, der blev fremsat den 9. februar 1994. Ifølge Kommissionen skulle det sikre, at videoindustrien kunne operere på hele det indre EF-marked på hjemmemarkedsvilkår (side 182).

I den forbindelse var det et aktuelt og konkret problem, at FDV blokerede for Pioneers markedsføring i Danmark af de LaserDiscs, som Pioneer havde udgivet i England med det formål at styrke markedsføringen af LaserDisc-systemet i hele Europa, og også min britiske hovedleverandør på det tidspunkt, HEX, var ramt af forbuddet mod udlejning. HEX spurgte Kulturministeriet, om gennemførelsen af direktivet ville sikre virksomheden adgang til det danske udlejningsmarked.

HEX distributes videograms manufactured in the United Kingdom to countries within the European Union. HEX is a business associate of Laserdisken, who distributes the videograms in Denmark. Due to the service of injunctions against Laserdisken at the request of FDV, the videograms cannot be distributed by way of rental in Denmark as they are in England.

The EC directive of Rental Rights will soon come into force and to our knowledge the provisions are to be implemented in the proposed Danish legislation, L 197. According to the directive itself and interpretation in the European Video Review this will assure the free access to the Danish rental market. It is HEX's opinion that the EC treaty in accordance with the directive implies that consent to rental given in one member state is applicable in all member states.

Could the Ministry confirm that the passing of the new Danish legislation, L 197, will secure HEX equal and free access to the Danish market of video product of which the copyright holders have consented to rental in England?

I am a Director of Lightning Export. I was Export Manager at Lightning Distribution when the company released Laserdisc. I hereby confirm the authenticity of the statements made in Lightning's catalogues as of November 1988 and September 1985. Specifically, I confirm that Laserdiscs released through Lightning was released without restrictions regarding rental and sale in the U.K.

To the best of my knowledge there has never been any objections to rental of videos in England as long as they are genuine and legally manufactured.

Erklæring fra Lightnings Export Manager, 13. september 1994

Under debatten den 16. februar 1993 accepterede Torben Steffensen, at der ikke var taget stilling til konkurrencereglerne i Warner-sagen. Han trak på skuldrene, da Arildsen spurgte om det og tilføjede selvsikkert: - Det kunne være interessant at se, hvordan EF-Domstolen vil bedømme konkurrencereglerne.

I begyndelsen virkede han positiv over for en ny forelæggelse. Heller ikke på det første retsmøde med Anders Hjulmand udtrykte han modstand. Den skal nok komme, sagde jeg til Anders, og det gjorde den lige så stille. Vi skal "bare" have afklaret nogle ting først, sagde Torben Steffensen og bad om dokumentation for, at der var givet tilladelse til udlejning af præcis de LaserDiscs, jeg havde udlejet. Oprindeligt havde han inddraget LaserDiscs i FDV's rettigheder ved at fortolke begrebet "videocassettes" som videogrammer for at få LaserDiscs med, men snart var det hverken begrebet videogrammer eller den principielle markedsopdeling, en forelæggelse for EU-Domstolen skulle handle om. Nu handlede det alene om mine LaserDiscs, som han begyndte at omtale som "salgsprodukter", og hvis jeg ikke kunne fremlægge dokumentation for, at der var givet tilladelse til udlejning, var det ikke relevant at forelægge sagen for EU-Domstolen.

Det var snedigt, for ingen i England kan dokumentere et specifikt samtykke til udlejning af nogen film. Udlejning var selve formålet med udgivelsen, så det gav ingen mening for rettighedshaveren at give nogen en konkret tilladelse, og der var heller ingen, der spurgte efter den. Det sludder fik han halvandet år til at gå med, og jeg var nødt til at inddrage HEX og Lightning i sagen for at komme videre.

Under henvisning til telefonsamtale bekræftes det herved, at der holdes retsmøde

torsdag, den 13. oktober 1994 kl. 14.30

Mødet holdes uden parter på advokat Hjulmands kontor. Som tidligere nævnt er jeg indstillet på, at sagen forelægges for EU-Domstolen. Formålet med mødet er at få afklaret alle andre spørgsmål, således at jeg, hvis der ikke opnås enighed, afsiger dom eller kendelse om disse spørgsmål.

Retspræsident Arildsen til parternes advokater, 22. august 1994

Kulturministeriet

Det er interessant, at Kulturministeriet bad om FDV's kommentarer til retssagen og til HEX' forespørgsel. FDV var part i sagen, så det havde vel været rimeligt at høre mig også, men som Johan Schlüter havde sagt i byretten: "Tilliden til mig er så stor, at regeringen ikke mener, at det er nødvendigt at spørge andre."

På det tidspunkt omtalte han LaserDiscs som salgsprodukter, og det var brug af mørkelygten. *Alle* britiske videogrammer var salgsprodukter. Leasing blev ikke brugt i UK. Gengivelsen af Arildsens holdning (nedenfor) var dog mere end brug af mørkelygten. Det var ren ønsketænkning, for Arildsen havde meddelt parterne, at han var indstillet på, at sagen skulle forelægges for EU-Domstolen. Alligevel fremturede Johan Schlüter med sin sædvanlige propaganda.

Hvorfor spurgte Kulturministeriet ikke Kommissionen, hvis det var i tvivl om, hvad direktivet gik ud på, og hvorfor skulle FDV's retssag mod mig egentlig have indflydelse på, hvad Kulturministeriet svarede HEX om låne/leje-direktivet?

Ved valget den 21. september 1994 kom Kristian Thulesen Dahl i Folketinget, og han blev i god gammeldags forstand min repræsentant i Folketinget. Via ham fik jeg adgang til informationer om Kulturministeriets forhold til retssagen og om gennemførelsen af EU-direktivet. Via ham fik jeg kendskab til Kulturministeriets holdning til HEX' forespørgsel om gennemførelsen af låne/leje-direktivet.

HEX selv fik ikke noget svar og heller ikke adgang til det danske marked med britiske udlejningsprodukter. Korrespondancen er interessant, fordi den illustrerer Kulturministeriets afhængighed af Johan Schlüters rådgivning, og det førte til det bemærkelsesværdige resultat, at kulturministeren i svaret til Kristian Thulesen Dahl afviste at gennemføre direktivets formål: at nedbryde de indre grænser og sikre, at industrien i EU kan arbejde på hjemmemarkedsvilkår i hele EU.

Sagsøgerne gør gældende, at der ikke er givet tilladelse til udlejning af de pågældende laserdiscs, og at Laserdisken, Aalborg, derfor alene har erhvervet salgsprodukter fra en engelsk grossist, som ikke har haft nogen tilladelse til selv eller gennem aftaler i England at foretage udlejning af de pågældende laserdiscs. Sagsøgte er blevet opfordret til at dokumentere, at man har erhvervet de pågældende produkter fra en virksomhed, som fra den engelske enerettighedshaver har fået ret til at foretage udlejning af de laserdiscs, som er solgt til Danmark.

Retten i Aalborg er ikke indstillet på at stille spørgsmål til EU-Domstolen, såfremt sagsøgte ikke kan dokumentere at have erhvervet produkterne fra en virksomhed, som har haft ret til at distribuere produkterne gennem udlejning. Efter rettens opfattelse følger det i et sådant tilfælde direkte af domstolens afgørelse i sagen Warner/Metronome Video ctr. Erik Viuff Christiansen, at udlejning i Danmark af videogrammer importeret fra et andet territorium, hvor rettighedshaveren ikke har meddelt tilladelse til udlejning, er forbudt, hvis der ikke foreligger særskilt tilladelse til udlejning i importlandet.

Johan Schlüter til Kulturministeriet, 8. september 1994

Jeg kan oplyse, at Kulturministeriet ved skrivelse af 20. juni 1994 har modtaget en forespørgsel fra HEX (Home Entertainment Export) i London. Forespørgslen havde konkret følgende ordlyd:

“Could the Ministry confirm that the passing of the new Danish legislation, L 197, will secure HEX equal and free access to the Danish market of video product of which the copyright holders have consented to rental in England?”

Med henblik på en belysning af eventuelle praktiske og markedsmæssige konsekvenser af det modtagne spørgsmål anmodede Kulturministeriet, inden man foretog sig videre i sagen, den 15. august 1994 Foreningen af Danske Videogramdistributører om at fremkomme med eventuelle bemærkninger.

Kulturministeriet har siden den 12. oktober 1994 modtaget en telefonisk forespørgsel fra dommeren i Aalborg om, hvorvidt Kulturministeriet havde besvaret henvendelsen fra HEX Entertainment i London vedrørende forståelsen af det fremsatte lovforslag. Ministeriet har svaret, at man var indstillet på at besvare forespørgslen på den måde, at selv om en ret til udlejning i England måtte være givet, omfatter en sådan ret efter det fremsatte lovforslag efter ministeriets opfattelse ikke samtidig retten til udlejning i Danmark. Det skal samtidig bemærkes, at ministeriet har stillet besvarelsen af henvendelsen fra Home Entertainment Export i bero, til den igangværende retssag er afsluttet.

Kulturministeren til Kristian Thulesen Dahl, 13. oktober 1994

Arildsens afgørelse

Arildsen havde skrevet på mødeindkaldelsen, at mødet holdes “uden parter”. Han ville ikke have mig med! Anders Hjulmand fortalte, at Arildsen havde sagt, at han ikke kunne forhindre mig i at være til stede, for det var min rét at være med, men hvis jeg insisterede på at være med, ville han til gengæld ikke træffe en afgørelse. Således afpresset måtte jeg stole på Anders Hjulmand.

I dagene op til mødet terpede jeg sagen igennem med Anders Hjulmand, og derefter måtte jeg lægge Laserdiskens skæbne i hans hænder. Jeg var ved at gå til af spænding, da jeg efter mødet blev orienteret af en forpjusket Anders Hjulmand, som tydeligvis havde kæmpet hårdt - også hårdere, end han selv havde forventet, indrømmede han, men han fik Arildsens løfte.

Anders Hjulmand fortalte mig, at artiklerne fra *European Video Review* viste sig at være værdifulde, for de tegnede et ganske andet billede end FDV's. Torben Steffensen fastholdt, at der ikke var givet samtykke til udlejning af disse “salgsprodukter”, og han havde forsøgt at få Arildsen til at se bort fra de internationale tidsskrifter: “Man kan ikke tillægge det betydning, hvad et tilfældigt blad skriver,” men Arildsen lod sig ikke overbevise om, at udlejningen i Storbritannien, der lå på ca. en milliard dollars om året, fandt sted uden en eller anden form for accept. En vred Torben Steffensen meddelte derefter - til Anders Hjulmands overraskelse, men ikke til min - at han ville appellere afgørelsen til landsretten.

Udmattelseskrigen

Principielt kan enhver afgørelse, der træffes af byretten under en sags behandling, appelleres til en højere instans ved kære. Det virkelige formål med FDV's appel var at lægge maksimalt økonomisk pres på mig, mens vi ventede på en afgørelse. FDV vandt deres sager ved at tvinge videoforhandlerne i knæ rent økonomisk, så de enten gav op, mens de stadig havde skindet på næsen, for eksempel Erik Viuff Christiansen, eller de var ruineret og uden reel mulighed for at forsvare sig, når sagen endelig nåede frem til den afsluttende behandling ved domstolene, sådan som det var sket for Ove Jensen (side 163).

Jeg var fra starten ramt økonomisk af forbuddet mod at udleje mine film og af leveringsnægtelsen af de danske videokassetter. Da det ikke var nok til at tage livet af Laserdisken, blev jeg også meldt til Told & Skat for ikke at betale afgift af LaserDiscs, og dermed blev jeg kastet ud i en opslidende sideløbende retssag. Under hele forløbet måtte jeg leve med rygterne om, at jeg var videopirat.

FDV forsøgte at svække min økonomiske formåen og således "motivere" mig til at opgive udlejning "frivilligt", inden forretningen bukkede under. Selvom det ikke skulle lykkes, ville de i det mindste bevare udlejningsmonopolet så meget længere, hvis eventyret skulle slutte ved EU-Domstolen. Det var aldrig realistisk, at Vestre Landsret ville anfægte Arildsens ret til at stille præjudicielle spørgsmål til EU-Domstolen (side 51).

Allerede på retsmødet den 16. februar 1993 havde Arildsen tilkendegivet, at EU-retten skulle undersøges, og på retsmødet den 13. oktober 1994 besluttede han at forelægge sagen for EU-Domstolen, men ved at udnytte alle muligheder for at appellere forhalede FDV forelæggelsen helt frem til den 7. februar 1997.

I dag kan man ikke forhale en forelæggelse for EU-Domstolen på den måde. I en sag fra Ungarn nåede spørgsmålet EU-Domstolen (sag C-210/06), og her fastslog EU-Domstolen utvetydigt, at EF-traktatens artikel 234 (den tidligere artikel 177) medfører, at en forelæggelse af et præjudicielt spørgsmål ikke kan anfægtes.

I Danmark tog Højesteret konsekvensen i en kendelse den 11. februar 2010. Siden har det ikke været muligt at forhale forelæggelser med nyttesløse appeller.

Når der foreligger nationale retsforrifter vedrørende retten til at appellere en afgørelse om præjudiciel forelæggelse, skal artikel 234, stk. 2, EF fortolkes således, at den beføjelse for enhver national ret til at træffe afgørelse om en præjudiciel forelæggelse for Domstolen, som følger af denne traktatbestemmelse, ikke kan anfægtes gennem anvendelsen af sådanne retsforrifter, som tillader appelretten at ændre afgørelsen om præjudiciel forelæggelse for Domstolen, ophæve denne forelæggelse og pålægge den ret, som har afsagt forelæggelsesafgørelsen, at genoptage retsforhandlingerne i den nationale sag, som var blevet udsat.

Kampen mod FDV's autorisationssystem

Byrettens behandling af Ove Jensen var en farce, der understregede, at problemet var domstolens blinde accept af FDV's autorisationssystem. Hvis videbranchen skulle liberaliseres, var det nødvendigt at gøre op med autorisationssystemet. Min egen retssag var ikke så velegnet som Ove Jensens til det formål, for jeg havde ikke indgået en forhandleraftale med FDV.

På det tidspunkt læste jeg erhvervsret på AUC for tredje gang. Jeg læste ikke, fordi jeg havde brug for at bevise noget, men for at blive klogere. Jeg gik ikke til eksamen, og derfor kunne jeg starte forfra igen og igen, og på den måde fik jeg gennemgået et lettere varieret pensum af vejledere med hver sin tilgangsvinkel og med forskellige eksempler fra den virkelige verden.

Min vejleder på det tidspunkt var advokat Per Mogensen fra Aabybro. Han lod mig gennemgå EU-retten og det EU-retlige aspekt i udlejnings sagen for klassen. Det var første gang, Retten i Aalborg havde sendt en sag til EU-Domstolen, og det gav EU-ret ekstra kolorit. Jeg satte ham ind i problemet med FDV's autorisationssystem, og han blev beskikket til at hjælpe Ove Jensen i ankesagen i landsretten.

Fra begyndelsen havde jeg foreslået følgende præjudicielle spørgsmål:

“Er EF-Traktaten til hinder for, at medlemmer af en forening, der står for hovedparten af al udgivelse og distribution af filmværker i en medlemsstat, eksklusivt kan forbyde en enkelt forhandler at udleje udgivne eksemplarer af et filmværk og dermed forhindre ham i at drive udlejningsvirksomhed?”

Kampen for at få stillet de relevante spørgsmål til EU-Domstolen

Vestre Landsret ignorerede fuldstændigt spørgsmålet i Ove Jensens ankesag, som blev afgjort, uden at EU's konkurrenceregler overhovedet er nævnt i dommen, så hans eneste chance var at få spørgsmålet med i forelæggelsen for EU-Domstolen i min retssag. Desværre forstod Arildsen slet ikke den EU-retlige betydning af et autorisationskrav. Han var naturligvis under et hårdt pres fra Torben Steffensen, som protesterede imod alle mine forslag til spørgsmål, og Arildsen endte med at afvise alle forslag på nær et enkelt.

Det var ikke nok at få sagen for EU-Domstolen. Det var lige så vigtigt at undgå, at Johan Schlüter og hans støtter igen førte EU-Domstolen bag lyset, så jeg ville sikre, at alle de relevante spørgsmål blev stillet, og det forsøgte jeg at bruge kæremålet til. Mit argument var, at når man sætter hele det apparat i gang, som en forelæggelse for EU-Domstolen trods alt er, bør man også stille alle de relevante, ubesvarede spørgsmål. Sag C-250/92 (dom af 15. december 1994) var aktuel på det tidspunkt. Hovedsagen verserede ved Østre Landsret, som havde stillet hele 17 præjudicielle spørgsmål til EU-Domstolen for at få alle vinkler i sagen belyst. Inspireret af Østre Landsrets forelæggelse foreslog jeg to overordnede spørgsmål samt fem underordnede spørgsmål, som ville blive aktuelle i tilfælde af, at de to overordnede spørgsmål blev besvaret benægtende. De to spørgsmål var:

1. Konsumeres udlejningsretten, når rettighedshaveren giver sit samtykke?
2. Forhindrer EF-traktaten, at udlejningsretten kan udøves sådan, at udlejning forudsætter autorisation fra rettighedshaveren i den nationale medlemsstat?

Jeg håbede, at de to spørgsmål ville blive besvaret bekræftende, og det ville bryde FDV's monopol én gang for alle.

Det erindres, at udgangspunktet i retssagen mod Erik Viuff Christiansen var en lov, der var beskrevet således: "eneretten til at tillade udlejning ... konsumeres ikke ved rettighedshaverens salg af et eksemplar af værket, men først når han har tilladt, at værket udlejes," dvs. konsumtion indtræder ved samtykke.

Efterfølgende havde Kommissionen foreslået og fået vedtaget et direktiv med en lignende ret med det formål at sikre, at industrien kunne operere på hjemmemarkedsvilkår i hele EU. Retten var givet til fire forskellige rettighedshavere. Det var meningsløst i forhold til præmissen i Warner-sagen og direktivets formål, at udlejningsretten ikke konsumeres, når en af rettighedshaverne giver samtykke til udlejning. Det kan ikke fungere i praksis med flere rettighedshavere, hvis ikke et samtykke til udlejning af værket får en permanent konsekvens.

Det andet spørgsmål vedrørte det autorisationssystem, FDV havde indført. Det havde ført til et opdelt Europa, hvor det var umuligt at operere på tværs af medlemsstaterne med udlejningsprodukter. Direktivet og den internationale debat om det gav ingen mening, medmindre spørgsmålet blev besvaret bekræftende.

De underordnede spørgsmål drejede sig om, hvordan et samtykke fortolkes i henhold til EF-traktaten:

1. Kan et samtykke gives territorielt inden for EU?
2. Kan et samtykke gives eksklusivt til udvalgte forhandlere?
3. Kan et samtykke gives i relation til udvalgte eksemplarer?
4. Kan et samtykke håndhæves via en autorisationsordning?
5. Kan et samtykke trækkes tilbage igen?

Spørgsmål 2, 4 og 5 vedrørte Ove Jensen, der blev holdt ude af markedet. Var det fair, han skulle betale erstatning for at udleje videokassetter, han havde indgået aftale om at udleje? Var et samtykke til udlejning ikke bindende?

Spørgsmål 3 vedrørte forskellen på udlejningskassetter og salgskassetter, for i England adskilte salgskassetterne sig alene fra udlejningskassetterne ved prisen, og kun i Norden, der var kontrolleret af FDV's medlemmer, var der to kassetter til to forskellige priser. Håndhævelse af dette kræver megen kontrol, og selvom det ikke nødvendigvis er et fællesskabsretligt problem, er det svært at se, hvordan det skal fungere, hvis alle indehaverne af udlejningsretten i direktivets artikel 2 skal respekteres. Skal de mødes for at udvælge de kassetter, der må udlejes?

I Danmark havde Johan Schlüter fået dommen mod Erik til at se ud som om, at et samtykke kan gives territorielt og administreres via FDV's autorisation. Det var ikke sandt, og spørgsmålene skulle sikre, at det i det mindste blev overvejet.

Kæremålet

FDV appellerede for at forhale forelæggelsen for EU-Domstolen, mens jeg appellerede for at få stillet flere spørgsmål, fordi det enlige spørgsmål ikke var nok til at belyse alle problemstillingerne.

Der var mundtlig behandling i landsretten den 6.-7. december 1995 med Christian Bache (retsformand), Hanne Kildal og

Torben Geneser. Advokatpålægget vedrørte kun byretten, så jeg førte sagen selv. Jeg havde fremstillet en serie plancher til illustration af de EU-retlige problemer, betydningen af konkurrencereglerne og baggrunden for de enkelte spørgsmål. Til min overraskelse kom jeg i løbet af sagens behandling til at savne Lilholt.

De tre dommere var venligere end den kontante Lilholt, men de sad tavse med blanke ansigter. Lilholt var en åben bog, og han sagde sin mening uden omsvøb, men jeg kunne ikke gennemskue, om de tre dommere forstod noget, eller om jeg talte hen over hovedet på dem. På et tidspunkt tog Christian Bache sine briller af og gned sig i øjnene, som om han havde svært ved at holde sig vågen, men han kommenterede intet og bad mig bare fortsætte. Først da jeg tre måneder senere læste kendelsen, kunne jeg se, at de næppe havde forstået noget som helst! Men de forhindrede i det mindste ikke Arildsen i at sende sagen til EU-Domstolen.

Sagen blev sendt til EU-Domstolen med ét enkelt spørgsmål, der var Arildsens måde at beskrive den situation, at en virksomhed som Pioneer var forhindret i at markedsføre LaserDisc-systemet i Danmark ved udlejning af selvsamme plader, som Pioneer havde udgivet i England, fordi FDV, der var Pioneers konkurrenter i Danmark, havde forbudt udlejningen dér, hvor FDV's udgivelser var de eneste, der måtte udlejes. Spørgsmålet er gengivet i næste kapitel på side 328.

Det tiltrædes herefter, at spørgsmål 1 forelægges for EU-Domstolen som bestemt ved byrettens kendelse, dog således at der i stedet for bemærkningen om samtykke indsættes en beskrivelse af situationen på dette punkt i overensstemmelse med det, der er antaget ovenfor.

De øvrige spørgsmål, som indkærede har foreslået stillet, kan ikke antages reelt at bidrage til yderligere belysning af sagens EU-retlige problemstilling.

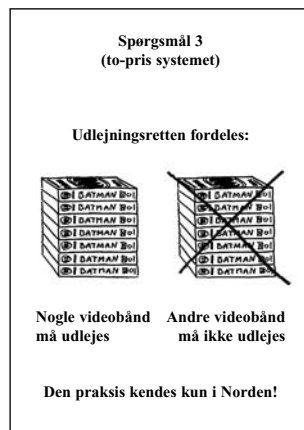
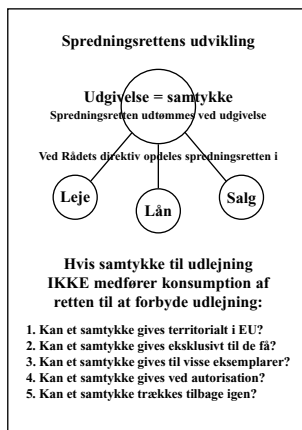

Planche 10 og 13 for Vestre Landsret

We hereby confirm that Warner Home Video ("WHV"), a division of Time Warner Entertainment Company, L.P., holds the exclusive rights to distribute in the rental market in Denmark the photoplays listed in Schedule A, attached hereto, on laserdiscs in the English language.

WHV has authorized Johan Schlüter of Berning Schlüter Hald to represent WHV directly to protect WHV's laserdisc rental rights in Denmark in the matter of Danish Association of Video Distributors v. Laserdisken.

Warner Home Video til Retten i Aalborg, 9. februar 1993

FDV's lobbyarbejde

Allerede før domsforhandlingen den 16. februar 1993 trådte Warner Home Video ind i retssagen på FDV's side, angiveligt for at beskytte rettighederne jf. Schedule A i tillægsaftalen med Metronome Video fra den 10. marts 1992.

FDV fortsatte med at lægge pres på Arildsen, selv efter han havde besluttet at forelægge sagen for EU-Domstolen, f.eks. via et brev fra Time Warners President of Legal Affairs, Dean S. Marks, til Torben Steffensen, hvor det fremgår, at han har talt med mr. Reinbothe, der angiveligt stod bag låne/leje-direktivet.

Ifølge Marks mente Reinbothe ikke, at konsumtion ("exhaustion") spiller en rolle, fordi der er tale om en service. Udlejningsretten kan derfor udøves i hvert land for sig og i forhold til en enkelt videoforretning.

Det kan betvivles, at det virkelig er mr. Reinbothes holdning, der er gengivet af Warners repræsentant. Hvis det er rigtigt, kan det undre, hvorfor der ikke står noget i den retning i forslaget til direktivet. Der står derimod det modsatte, at det retlige grundlag var det problem, der opstod i Warner-sagen efter Johan Schlüters opfindelse af en udlejningsret, som indirekte kom til at påvirke samhandelen og dermed det indre markeds funktion. Det var nødvendigt at harmonisere denne ret, så industrien kunne operere på hjemmemarkedsvilkår i hele EU (side 182).

As mentioned, I recently had a long discussion with Jorg Reinbothe of DG XV of the Commission. Mr. Reinbothe was the Commission official most responsible for the Rental Rights Directive. Mr. Reinbothe confirmed to me the following:

- The rental right is not subject to Community exhaustion. It is exercisable on a country-by-country basis. Indeed, Mr. Reinbothe states that because the rental right concerns a "service", exhaustion does not play a role. Thus, for example, a rightholder may authorize the rental of particular videocassettes only on the part of a particular video shop, and (if so desired by the rightholder) only for a limited period of time. Mr. Reinbothe confirmed that Article 1, paragraph 4 of the Directive means Community exhaustion does not apply.

Time Warner til Torben Steffensen, 16. november 1994

Jeg ville også gerne have talt med Kommissionen, for hvis mr. Reinbothe har ret, er det svært at se meningen med at harmonisere udlejningsretten. Så jeg skrev til DG XV og bad om et møde, men nej, det kunne ikke lade sig gøre.

I mit tilfælde blev den omstændighed, at jeg var havnet i en retssag, brugt som undskyldning for ikke at drøfte direktivet eller FDV's monopol med mig. Warner var part i samme sag, men det afholdt ikke Kommissionen fra at tale med Warner!

With respect to your request for a meeting, I have to inform you that I am at present bound by internal rules to postpone any formal discussing of the case and considerations at opening of infringement proceedings until the reference to the European Court of Justice has resulted in a judgement. The Commission will of course make observations in the course of proceedings before the Court.

Kommissionen til Laserdisken, 2. maj 1996

FDV's forsøg på at mistænkeliggøre mig

Walt Disneys nordiske overbygning, Buena Vista Home Entertainment AB, skrev i en erklæring, at selskabet besad alle rettigheder til "fremstilling og distribution" i Danmark, og at disse rettigheder hverken var tildelt Laserdisken, Lightning eller andre af mine leverandører. Også det var brug af mørkelygten.

Det var på sin vis rigtigt, men også irrelevant. Jeg har aldrig påstået, at jeg har erhvervet ret til "at fremstille og distribuere" LaserDiscs. Formålet var selvsagt at aflede opmærksomheden fra det faktum, at jeg og Erik Viuff Christiansen ved at udleje videofilm gjorde nøjagtig det samme som alle de britiske videoudlejere, der hvert år tjente milliarder af kroner ind til filmselskaberne via udlejning.

FDV fremlagde enslydende erklæringer fra Warner, Buena Vista og Columbia. Det er ikke direkte forkert, hvad der står i erklæringerne, men det havde intet at gøre med striden om FDV's indblanding i udlejning af videogrammer, som andre end FDV havde udgivet, og det tegnede et misvisende billede af min virksomhed som én, der fremstillede piratkopier. Og sådan blev det opfattet (side 296).

Buena Vista Home Entertainment A/S is the sole owner of home video distribution rights in Denmark to the titles in Exhibit 1 attached hereto and incorporated herein by reference, which rights include without limitation the right to manufacture and distribute English language laserdiscs for the purpose of home viewing in Denmark.

Buena Vista Home Entertainment A/S has not granted to date the authority to manufacture and/or distribute for rental purposes English language laserdiscs to the titles listed in Exhibit 1 for the purpose of home viewing in Denmark to any of the following entities: Laserdisken, Lightning Video or any other division of the mentioned.

Affidavit fra Buena Vista Home Video Entertainment AB, 30. november 1994

SADF ind i sagen som bi-intervenient

Krigen mellem FDV og mig ville formentlig blive afgjort af, om det lykkedes for FDV at køre sagen af sporet og få den til at handle om noget andet end § 23 og EU's forbud mod at opdele markedet. Jeg havde vundet kampen om at få sagen for EU-Domstolen, men FDV havde til gengæld undgået de relevante spørgsmål. FDV og dens støtter havde også haft et vist held med at få det til at se ud, som om det var naturligt, at en licens var en forudsætning for at udleje. Jeg søgte støtte til min holdning om, at § 23 vedrørte filminstruktørerne, og til det faktum, at sagen i virkeligheden handlede om at beskytte FDV's lukrative udlejningsmarked.

Sammenslutningen af Danske Filminstruktører havde allerede i 1993 søgt om at indtræde i sagen som bi-intervenient (side 309), men det ignorerede Arildsen, så SADF skrev til retten igen, efter at Arildsen havde besluttet af forelægge sagen for EU-Domstolen. SADF's interesse i, hvordan ophavsmandens rettigheder skal fortolkes EU-retligt, kunne ikke længere ignoreres af Arildsen.

I mellemtiden var låne/leje-direktivet gennemført i en revision af ophavsretsloven, og den revision havde ikke ændret ophavsmandens udlejningsret. Derimod havde producenten fået rettigheder i ophavsretsloven. Arildsen havde bedt om en besvarelse på det præjudicielle spørgsmål under den forudsætning, at direktivet ikke lå til grund, fordi min udlejning skete før direktivets eksistens. Af hensyn til fremtiden blev det stillet igen under forudsætning af, at direktivet lå til grund.

SADF fik lov til at indtræde i sagen som bi-intervenient, og Arildsen fjernede den famøse antagelse om, at ophavsmændene havde overdraget udlejningsretten.

SADF ønsker at gøre byretten opmærksom på, at der er en fundamental forskel på det danske ophavsretsprincip, kaldet "droit d'auteur"-princippet, hvorefter de ophavsretlige rettigheder til et værk ligger hos den skabende kunstner, og "copyright"-princippet, hvorefter de ophavsretlige rettigheder til et værk ligger hos producenten. "droit d'auteur"-princippet er beskrevet i den juridiske litteratur og udtrykt i ophavsretslovens § 1, der fastslår, at den, som frembringer et værk, har ophavsret til værket.

Selvom "copyright"-princippet er dominerende i lovgivningen i USA og England, hvor hovedparten af producenterne i sagen imod Laserdisken har sæde, er det SADF's opfattelse, at den danske ophavsretslov og danske ophavsretlige principper skal ligge til grund for en vurdering af rettighederne ved de danske domstole. SADF anmoder byretten om at vurdere sagen med respekt for de danske ophavsretlige principper.

Det bemærkes, at særbestemmelsen i den tidligere ophavsretslovs § 23, stk. 3, efter gennemførelsen af EF-direktiv 92/100/EØF i den nuværende ophavsretslov er udtrykt ved § 19, stk. 2. Det bemærkes særligt, at direktivets artikel 2, stk. 2, (at instruktøren til et filmværk skal anses for ophavsmand til filmværket) ikke har foranlediget ændringer af ophavsretsloven, idet dette hidtil har været fast antaget. Derimod har producentens nye rettigheder medført særlige bestemmelser i ophavsretslovens kapitel 5.

Pioneer ind i sagen som bi-intervenient

Sagen var principielt af lige så stor betydning for Pioneer som for FDV. Pioneer havde erhvervet eneret til fremstilling og distribution til mange af de LaserDiscs, FDV havde forbudt udlejning af. Forbuddet var absolut ikke i Pioneers interesse, for det stod i vejen for Pioneers muligheder for at tjene licensbetalingen ind igen. Fra Pioneers synspunkt var det klart, at der var tale om en konkurrencebeskyttelse både af FDV's marked (Danmark) og af FDV's videoformat (VHS).

Pioneer fulgte op på min anden klage til Kommissionen med en forespørgsel, og da Kommissionen ikke reagerede, trådte Pioneer ind i sagen til støtte for mig.

Jf. sag no. IV/34.759 - Laserdisken

Pioneer Electronics Denmark er bekendt med det fagedforbud, der er nedlagt over for Laserdiskens udlejning af LaserDiscs, og Pioneer Electronics Denmark er bekendt med Laserdiskens klage til EF-Kommissionen i den forbindelse.

Adskillige af de LaserDiscs, som er underlagt et udlejningsforbud, er bragt på markedet i England af Pioneer. Pioneer Electronics Denmark har ingen indvendinger imod Laserdiskens udlejning af disse LaserDiscs, der frit udlejes i England med rettighedshaverens samtykke.

I relation til Laserdiskens klage over fagedforbuddet ønsker Pioneer Electronics Denmark EF-Kommissionens svar på, om det er i overensstemmelse med fællesskabsbetingelserne, at distributionen af de eksemplarer af LaserDiscs, som Pioneer har bragt på markedet i England, i Danmark forhindres af en dansk distributør af videobånd?

Pioneer Electronics Denmark til Kommissionen, 9. juli 1993

Bi-intervenienterne Ove Jensen og Michael Viuff Christiansen

Heller ikke landsretten var lydør over for Ove Jensen. Han var mere eller mindre slået knockout af afvisningen af at forelægge spørgsmål om FDV's autorisation. Jeg mente alligevel, at FDV's autorisationsordning var vigtig at få drøftet, og Ove Jensen trådte ind i sagen som et eksempel på autorisationssystemets betydning. Det er før set, at EU-Domstolen har taget stilling til en situation, der ikke direkte blev spurgt om af den forelæggende ret.

Alle problemerne udsprang af, at FDV og Kulturministeriet havde narret EU-Domstolen i Warner-sagen. Kronen på mit værk skulle være at få EU-Domstolen til at indse, at den var blevet narret. Det var for sent at hjælpe Erik, men hans søn Michael gav tilladelse til at lade Anders Hjulmand repræsentere ham. Denne gang skulle sandheden frem, og Erik skulle have posthum æresoprejsning.

Anders Hjulmand repræsenterede Pioneer, SADF og Michael Viuff Christiansen. Per Mogensen repræsenterede Ove Jensen. På grund af advokatpålægget var jeg afskåret fra selv at møde ved EU-Domstolen. Det syntes Arildsen heldigvis var urimeligt, og på hans allersidste retsmøde ophævede han advokatpålægget igen.

Politianmeldelse af regeringen

Selvom Arildsen den 13. oktober 1994 besluttede, at han ville sende sagen til EU-Domstolen, skete der ingenting for den 2. januar 1995, alene fordi Torben Steffensen sagde, han ville appellere.

- Du skal ikke have ødelagt julen af at skrive kæreskrift, sagde Arildsen og ventede med at afsige formel kendelse til det nye år. Den slags hensyn har jeg ikke oplevet, at retten har taget til mig. Hver dag var en kamp for overlevelse, så jeg var utilfreds med forsinkelsen.

denskjultekorruption.dk/video8

TV Aalborg, 9. januar 1995

Da kendelsen var en realitet, anmeldte jeg regeringen for falsk forklaring. Det var ikke, fordi jeg havde de store forhåbninger om, at politiet ville gøre noget ved det, men jeg ville skabe opmærksomhed om Kulturministeriets løgn til EU-Domstolen under FDV's sag mod Erik Viuff Christiansen. Måske fik det Kulturministeriet til at tænke sig om to gange, før det støttede FDV med nye løgne?

Kristian Thulesen Dahls spørgsmål til kulturministeren havde samme formål, nemlig at sende det signal til ministeriets embedsmænd, at vi fulgte med, så de

burde være mere sanddruelige, når FDV's monopol skulle for EU-Domstolen næste gang.

Jeg fik den ønskede omtale i Jyllands-Posten, og jeg fik lov at fortælle om retssagen på den lokale tv-station.

Men det gav bagslag i forhold til Christiansborg. Ingen var interesseret i at vide, hvorfor jeg havde anmeldt regeringen. Den automatiske reaktion var her, at når jeg - en borger - anmelder den danske regering til politiet, må det være borgeren, der er noget galt med!

Efter at have drøftet spørgsmålet om falsk forklaring med Lilholt i injuriersagen trak jeg anmeldelsen tilbage. Men er en sådan løgn ikke et problem?

JYLLANDS-POSTEN Fredag den 13. januar 1995

Hans Kristian Pedersen - hans sag er henvist til EU-Domstolen Foto: ALEX HUTZELSIDER

Videoudlejer anmelder regeringen

AF TORBEN NYLAND CHRISTENSEN

En 34-årig nordjysk forretningsmand har anmeldt regeringen til politiet for falsk vidneforklaring ved EU-Domstolen. Det skete, fordi regeringen i 1987 i en sag om videoudlejning henvisede til en dansk særlig lov, som først blev vedtaget to år senere. Regeringens skriftlige forklaring fik afgørende betydning for dommen, som medførte, at den danske videobranchefik monopol på udlån af udenlandske videofilm.

»Når jeg har anmeldt regeringen, er det udelukkende for at få afsløret, at det danske videomonopol bygges på en usandhed,« siger den 34-årige Hans Kristian Pedersen, som Foreningen af Danske Videogramdistributører (FDV) gennem tre år har forsøgt at få domt for krenkelse af dets rettigheder.

Regeringens forklaring blev afgivet i en sag mellem en videoudlejer og Metrophone Video, der er medlem af foreningen. I rapporten fra regeringen står bl.a., at uden danske regering finder det af afgørende betydning, at Domstolen anerkender, at et forbud mod udlån af videogrammer af den i den danske lovgivning omhandlede karakter i mangel af harmonisering af de nationale lovgivninger på området falder inden for rammerne af den kompetence, der er overladt til de enkelte medlemsstater.

Domstolen vedtog, at det er forbudt at udlåne til videogram uden rettighedshaverens samtykke, uanset hvordan det er købt.

Hans Kristian Pedersen har udlåningsforeninger i Aalborg og København, og han har importeret laserdiske med engelsksprogede film uden danske undertekster direkte fra England. Det er filmværker, som FDV har købt rettighederne til i Danmark, og foreningen fik for tre år siden nedlagt fogselsforbud mod Hans Kr. Pedersens udlån.

Sagen skulle behandles ved byretten i Aalborg den 2. januar i år, men dommeren har henvist den til EU-Domstolen, fordi Hans Kristian Pedersen fastholder, at FDV's monopol er i strid med den frie samhandel inden for EU.

»Jeg respekterer, at foreningen har enret på at kopiere og distribuere udenlandske film med danske tekster. Men mine laserdiske er købt i England, hvor det er lovligt at videreudleje dem, og den ret kan ikke begrænses,« siger Hans Kristian Pedersen. Han henviser til, at selv om et dansk forlag køber rettighederne til en udenlandsk roman og udsender den på dansk, har andre lov til at købe en engelsk udgave, som sjævn må videreudleje.

Han har derfor krævet, at striden afgøres ved EU-Domstolen, men hans modpart, Foreningen af Danske Videogramdistributører ønsker den afgjort i byretten. Uenigheden betyder, at der formentlig går mange måneder, før der faldes dom i sagen.

Jyllands-Posten, 13. januar 1995